

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Marina Nenezić

SAMOMORILSKI TERORISTIČNI NAPADI
s poudarkom na izvajanju le-teh v okviru izraelsko-palestinskega konflikta

Diplomsko delo

Ljubljana, 2006

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Marina Nenezić

Mentor: red. prof. dr. Marjan Malešič

SAMOMORILSKI TERORISTIČNI NAPADI
s poudarkom na izvajanju le-teh v okviru izraelsko-palestinskega konflikta

Diplomsko delo

Ljubljana, 2006

*Imeti moramo pogum,
da smo lahko nepopolni.
Življenje je predvsem dejanje poguma
in ne toliko pridobivanje popolnosti.
Popolnost je statična,
brez prihodnosti,
življenje pa je gibanje
od minusa k plusu.
(dr. A. Adler)*

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem svojemu mentorju red. prof. dr. Marjanu Malešiču za vso strokovno pomoč in usmerjanje pri izdelavi diplomskega dela. Obenem gre zahvala tudi mojim staršem, bratu in prijateljem, ki so mi ves čas študija stali ob strani, me vzpodbujali in verjeli vame.

HVALA

Samomorilski teroristični napadi s poudarkom na izvajanju le-teh v okviru izraelsko-palestinskega konflikta

Samomorilski teroristični napadi predstavljajo vse večjo grožnjo, kajti postali so pogosta oblika bojevanja zoper sovražnika. Četudi tovrstni napadi niso nov pojav, se sodobne oblike tovrstnih napadov razlikujejo od zgodovinskih oblik. Ločimo individualne in skupinske motive za izvajanje tovrstnih napadov, oboji so odvisni od religioznega, zgodovinskega, družbeno-političnega in socialno-ekonomskega okolja. Posamezniki so velikokrat čustveno ranjene osebe, ki edini izhod iz brezizhodnega položaja vidijo v samomoru. Take posameznike izkoristijo teroristične skupine, ki jih rekrutirajo v samomorilske napadalce. Podobna situacija je na območju Izraela in Palestine, kjer so Palestinci pod nenehnimi pritiski izraelskih oblasti, kar v njih vzbuja tudi močne razloge za maščevanje, ki je eden izmed razlogov za omenjene napade. V okviru izvajanja samomorilskih bombnih napadov na območju palestinsko-izraelskega konflikta velja poudariti vpletenost žensk in otrok. Vsa prizadevanja držav v boju zoper samomorilski terorizem bodo uspešna šele takrat, ko bodo odkrila, proti čemu oziroma komu se dejansko borijo.

KLJUČNE BESEDE: teroristični napadi, Izrael, Palestina, samomorilski napadalci.

Suicide terrorist attacks with the main focus on the Israeli-Palestinian conflict

Suicide terrorist attacks nowadays represent a growing threat, because they became a frequently used form of combat against the enemy. Although mentioned attacks are modus operandi, contemporary attacks differ from historical ones. We differentiate between individual and group motives for perpetrating suicide attacks, both depend on religious, historical, political and social-economic environment. Suicide terrorists are usually emotionally vulnerable individuals, they see the only way out from a situation without any prospect in suicide. These individuals are exploited by terrorist organizations, and recruited into suicide terrorists. There is a similar situation in the Israeli-Palestinian territory, where the Palestinians are under constant pressures of the Israeli power. Their dissatisfaction often results in their will for revenge, which is one of the reasons for suicide attacks. When we speak of the suicide bombing attacks perpetrated in the Israeli-Palestinian conflict, we should emphasize the use of women and children as suicide terrorists. All the efforts of the countries countering suicide terrorism will not be effective, until they discover who or what it is, they are fighting against.

KEY WORDS: terrorist attacks, Israel, Palestine, suicide terrorists.

KAZALO VSEBINE

1. UVOD	9
2. METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI OKVIR	11
2.1 Predmet proučevanja	11
2.2 Hipoteze	11
2.3 Pristop in uporabljene metode	12
3. OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV	13
3.1 Samomorilski teroristični napad	13
3.2 Samomorilski bombni napadalec	14
3.3 Džihad	14
3.4 Intifada	14
4. FENOMEN SAMOMORILSKIH NAPADOV IN OBLIKOVANJE SAMOMORILSKEGA NAPADALCA	16
4.1 Zgodovina samomorilskih napadov	16
4.2 Značilnosti sodobnih samomorilskih napadov	18
4.2.1 Okoliščine izvajanja samomorilskih napadov in uporaba različnih sredstev	19
4.2.2 Motivi za izvajanje samomorilskih napadov	20
4.2.3 Rekrutiranje samomorilskega napadalca oziroma oblikovanje mučenika	21
5. TERORISTIČNE SKUPINE, KI IZVAJAJO SAMOMORILSKE NAPADE	23
5.1 Hezbollah	23
5.2 Hamas in Palestinski islamski džihad (PIJ)	24
5.3 Osvobodilni tigri Tamila (LTTE)	25
5.4 Gamaja Islamija (GI) in Egiptovski islamski džihad (EIJ)	26
5.5 Delavska stranka Kurdistan (PKK)	27
5.6 Al Kaida	28
5.7 Primerjalna analiza terorističnih skupin, ki izvajajo samomorilske napade	29
6. IZRAELSKO-PALESTINSKI ODNOSI	32
6.1 Zgodovina Izraela in Palestine	32
6.2 Pregled dogodkov med Izraelom in Palestino v letih 1917-2006	33
6.3 Teroristične skupine, ki so aktivne v izraelsko-palestinskem konfliktu	36
6.4 Izvajanje samomorilskih bombnih napadov v okviru izraelsko-palestinskega konflikta	40
6.5 Kdo so palestinski samomorilski bombni napadalci	43

6.5.1 Prototipi palestinskih samomorilskih bombnih napadalcev	43
6.5.1.1 Verski fanatik	44
6.5.1.2 Nacionalistični ekstremist	44
6.5.1.3 »Maščevalec«	44
6.5.1.4 »Izkoriščeni«	45
6.6 Vpletenost palestinskih žensk in otrok v samomorilske bombne napade	48
6.6.1 Status žensk v islamu	48
6.6.2 Vloga žensk bojevnic v palestinski družbi in pojav nove ženske - islamikaze.....	49
6.6.3 Vloga otrok - bojevnikov v palestinski družbi	54
6.7 Reševanje izraelsko-palestinskega konflikta.....	57
7. SOOČANJE S SAMOMORILSKIMI NAPADI.....	59
8. UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK.....	61
9. UPORABLJENA LITERATURA	64

KAZALO TABEL

Tabela 5.1: Prikaz števila izvedenih samomorilskih napadov posameznih terorističnih skupin med leti 1980-2000.....	29
Tabela 6.2: Razdelitev terorističnih skupin, ki so aktivne v izraelsko-palestinskem konfliktu glede na njihovo nacionalno pripadnost.....	37
Tabela 6.3: Prikaz števila izvedenih samomorilskih bombnih napadov v Izraelu med leti 1993-2003.....	41
Tabela 6.4: Prikaz značilnosti palestinskih samomorilskih bombnih napadalcev v Izraelu med leti 1993-2003	46

KAZALO GRAFOV

Graf 6.1: Prikaz deleža izvedenih samomorilskih bombnih napadov v Izraelu med leti 1993-2003.....	41
Graf 6.2: Prikaz števila palestinskih žensk, ki so bile med leti 2002-2004 vpletene v samomorilske bombne napade	51
Graf 6.3: Prikaz števila mladoletnikov, ki so bili med leti 2001-2005 vpleteni v palestinski terorizem.....	55

KAZALO SLIK

Slika 6.1: Prva iz leve je samomorilska bombna napadalka Dhanu nekaj trenutkov pred napadom na indijskega ministrskega predsednika Rajiv-a Gandhi-ja	53
Slika 6.2: Palestinski mladoletnik kot samomorilski bombni napadalec ob prijetju s strani izraelskih varnostnih sil.....	57

RAZUMEVANJE UPORABLJENIH KRATIC

AIG	= alžirska Oborožena islamska skupina
BKI	= indijska Barbar Khalsa International
DFLP	= Demokratična fronta za osvoboditev Palestine
EIJ	= Egiptovski islamski džihad
GI	= Gamaja Islamija
LTTE	= Osvobodilni tigri Tamila
PA	= Palestinska avtonomna vlada
PFL	= Palestinska osvobodilna fronta
PFLP	= Ljudska fronta za osvoboditev Palestine
PFLP-GC	= Poveljstvo Ljudske fronte za osvoboditev Palestine
PIJ	= Palestinski islamski džihad
PLO	= Palestinska osvobodilna organizacija
PKK	= Delavska stranka Kurdistana
PSF	= Ljudska odporniška fronta
p.n.št	= pred našim štetjem
n.št	= našega štetja

1. UVOD

Nenehni samomorilski bombni napadi v Izraelu in teroristični napadi na ZDA 11.septembra 2001 so dokončno pokazali, da je samomorilski napad postal skrajna metoda teroristične dejavnosti. Samomorilski teroristični napadi že od osemdesetih let zaznamujejo način asimetričnega bojevanja različnih terorističnih in uporniških skupin zoper nasprotnika (Nedog 2002: 55; Schweitzer 2000).

Samomorilsko delovanje posameznikov ali skupin v boju je poznano že iz antike, torej ne gre za nov *modus operandi*. Različne skupine so samomorilske teroristične napade uporabljale v boju zoper nasprotnika, vendar se zgodovinske oblike omenjenih napadov bistveno razlikujejo od sodobnih oblik. Z izvajanjem sodobnih oblik samomorilskih terorističnih napadov je pričela teroristična skupina Hezbollah, ki si je na ta način prislužila veliko prepoznavnost na lokalni kot na globalni ravni. Radikalni aktivisti iz držav, kot so Turčija, Šri Lanka, Libanon in Palestina, proučevanju slednje sem v svojem diplomskem delu dala poudarek, so samomor uporabljali kot orožje v svojih terorističnih napadih, usmerjenih na civilne in vojaške tarče. Zasnova in izvedba samomorilskega terorističnega napada je odvisna od več dejavnikov, kjer ključno vlogo igra vrsta tarče. Samomorilski napadalec je pred napadom voden s strani operativne skupine, ki napad organizira, pridobi obveščevalne podatke in ostala potrebna sredstva, da napad doseže svoj učinek. Vendar velja samomorilski teroristični napad za uspešnega le v primeru smrti izvajalca napada.

Samomorilski teroristični napadi so usmerjeni v povzročanje čim večjega števila žrtev in čim večje gmotne škode, kar rezultira v občutku strahu in anksioznosti, a ne samo med žrtvami, temveč med celotnim prebivalstvom v napadeni državi oziroma regiji. Da bi bil dosežen omenjeni cilj, se tovrstni napadi pojavljajo na krajih, kjer se zbira veliko število ljudi, s tem si zagotovijo tudi medijsko poročanje, kar predstavlja učinkovito propagando v boju zoper nasprotnika (Schweitzer 2001). Kmalu se nam pojavi vprašanje, kaj je tisto, kar posameznika vodi v izvajanje samomorilskega terorističnega napada in kakšni so motivi terorističnih skupin za uporabo omenjenih napadov kot načina za doseganje zastavljenih ciljev. Ob tem ločimo individualne in skupinske motive, ki posameznike oziroma teroristične skupine vodijo v uporabo tovrstnih napadov, vendar se pogosto dogaja, da so individualni motivi enaki skupinskim (Ganor 2000).

Tudi nenehni spori med Izraelci in Palestinci, ki trajajo vse od ustanovitve Izraela kot države, so po letu 1993 začeli rezultirati v uporabi samomorilskih bombnih napadov, slednji pa so v literaturi označeni kot podzvrst samomorilskih terorističnih napadov. Palestinci se borijo za ustanovitev lastne države, čemur Izraelci nasprotujejo in posledično izvajajo pritiske nad palestinskim prebivalstvom na zasedenih območjih Gaze in Zahodnega brega. Razočaranja Palestinecev, občutki nemoči in potreba po maščevanju, vse to so motivi, ki Palestinece vodijo v izvajanje omenjenih napadov. Obenem je med palestinskimi izvajalci samomorilskih bombnih napadov opaziti vse večje število žensk in otrok.

Skoraj vsak samomorilski teroristični napad je izveden kot del organizirane kampanje in ne kot izoliran ali slučajni dogodek. Na omenjene napade so predvsem občutljive demokratične države, kot so ZDA, Francija, Indija, Izrael, Turčija, Šri Lanka in Rusija – vse so bile demokracije v času, ko so bili izvedeni omenjeni napadi. Usmerjeni so zoper strateške cilje. Podporniki kampanj so bile teroristične skupine, ki so s pritiskom na demokratične oblasti želele, da se le-te umaknejo z ozemlja, ki ga zahtevajo. Samomorilski teroristični napadi so zagotovo najbolj smrtonosni, kajti imajo največ žrtev, saj je običajen samomorilski teroristični napad kar 12 krat nevarnejši od ostalih oblik terorističnih napadov (Pape 2006).

Ker so postali samomorilski teroristični napadi pogost pojav, je zoper njih nujno oblikovanje ustreznih mehanizmov. Pristopi k omejevanju oziroma prenehanju omenjenih napadov zahtevajo različne ukrepe, ki ne smejo biti usmerjeni zgolj na izvajalce tovrstnih napadov, temveč tudi na vse nedolžne žrtve.

2. METODOLOŠKO-HIPOTETIČNI OKVIR

2.1 Predmet proučevanja

Predmet proučevanja v diplomskem delu je fenomen samomorilskih napadov kot najbolj pogosto uporabljene metode teroristične dejavnosti v zadnjih letih. Ob tem je potrebno pogledati v ozadje dogodkov, ki posameznika vodijo v izvajanje tovrstnih napadov, kjer veliko vlogo igra okolje, v katerem posameznik oziroma teroristična skupina živi. Kakšni so torej motivi, ki posameznika in teroristične skupine vodijo k uporabi samomorilskih napadov kot načina za doseganje zastavljenih ciljev? Da bi lažje odgovorili na vprašanje, sem predstavila teroristične skupine, da lažje razpoznamo glavne motive. In glede na to, da se v zadnjem času veliko samomorilskih bombnih napadov pojavlja v okviru izraelsko-palestinskega konflikta, je v diplomskem delu predstavljen trend Palestincev, predstavljen je tipični palestinski samomorilski bombni napadalec, njegove karakteristike, ozadja njegovega delovanja in predstavljen je trend vključevanja palestinskih žensk in otrok v izvajanje tovrstnih napadov.

2.2 Hipoteze

1. Posameznika v samomorilski napad vodijo individualni in skupinski motivi, slednji pa najpogosteje izhajajo iz verskega fanatizma, kjer je opazna ideja mučeništva in nacionalističnega ekstremizma.
2. Palestinci so po letu 1993 za dosego zastavljenega cilja - umika Izraelcev z zasedenih ozemelj in ustanovitev neodvisne Palestine - pričeli s samomorilskimi bombnimi napadi zoper Izraelce, saj se zavedajo učinkovitosti tovrstnih napadov in bonitet, ki so jih kot izvajalci deležni.
3. Med Palestinci velja sodelovanje v samomorilskih bombnih napadih za vse, ne glede na spol in starost.

2.3 Pristop in uporabljene metode

Pri procesu verificiranja hipotez in doseganju postavljenih ciljev proučevanja sem uporabila naslednje raziskovalne metode:

- analizo in interpretacijo sekundarnih virov (pri predstavitvi samomorilskega napada kot fenomena, njegovih značilnosti, ozadja njegovega delovanja in pri oblikovanju samomorilskega napadalca);
- zgodovinsko metodo (pri razvoju fenomena samomorilskega napada skozi zgodovino, pri predstavitvi delovanja posameznih terorističnih skupin in izvajanju samomorilskih napadov v njihovem okviru, pri navajanju zgodovinskih dejstev o Palestini in Izraelu ter pri opisu poteka dogodkov v okviru izraelsko-palestinskega konflikta);
- primerjalno raziskovanje (pri primerjanju motivov za uporabo samomorilskih napadov med terorističnimi skupinami);
- opisno metodo (pri definiranju temeljnih pojmov);
- študijo primera in analizo statistik (pri predstavitvi trenda samomorilskih bombnih napadov na območju Izraela in Palestine, predstavitvi ključnih značilnosti palestinskih samomorilskih bombnih napadalcev ter vpletenosti palestinskih žensk in otrok v izvajanje tovrstnih napadov).

3. OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV

3.1 Samomorilski teroristični napad¹

Je namerno stanje zavesti izvajalca, da napad temelji na njegovi smrti in da napad ne bo izvršen, če pri tem procesu ne bo izgubil svojega življenja. Zato samomorilskega napada ne gre definirati kot samomorilskega, dokler obstaja vsaj najmanjše upanje oziroma možnost, da napadalec dejanje preživi (Nedog 2002: 55). Potrebno je natančno definirati samomorilske teroristične napade, saj se nekatere druge napade pogosto povezuje s samomorilskimi napadi. V nekaterih primerih, ko se izvajalec napada odloči za izvedbo dejanja z vednostjo, da obstaja velika verjetnost, da umre med samim napadom, pa ga zgolj zaradi možnosti preživetja ne gre jemati kot samomorilskega. V drugih primerih se izvajalci napada pripravijo vnaprej: obstaja sicer možnost, da izvajalci med napadom umrejo, npr. napišejo oporoko, kar tudi ni razlog, ki bi spremenil načrtovan napad v samomorilskega. V tretjih primerih so napadalci opremljeni z eksplozivi, ki bi jih uporabili le v skrajnem primeru, če bi bili prijeti za talce, vendar tudi tovrstna uporaba eksploziva ne označuje samomorilskega napada v pravem pomenu besede, saj terorist napada prvenstveno ni izvajal z namenom žrtvovanja oziroma izgube svoje življenja. Zaradi vse pogostejšega pojavljanja samomorilskih bombnih napadov, se jih pogosto enači s samomorilskim terorizmom. **Samomorilski bombni napad** predstavlja podzvrst samomorilskih terorističnih napadov, ki je izveden s pomočjo aktiviranja eksploziva, ki ga izvajalec nosi na sebi ali pa je eksploziv skrit v avtu (Weinberg, Pedahzur in Canetti-Nisim 2003: 139-143; Ganor 2000).

Samomorilski teroristični napad predstavlja povsem asimetrični² pristop do vojskovanja, ker napadalec nima namena preživeti spopada in s tem okusiti slave zmage. Tako samomorilec lahko izvede ukrepe, ki jih ostali, zaradi želje po preživetju, ne morejo (Nedog 2002: 55).

¹ Zaradi različne rabe termina samomorilski teroristični napadi oziroma zgolj samomorilski napadi v literaturi, bom v nadaljevanju svojega diplomskega dela uporabljala termin samomorilski napadi oziroma samomorilski napadalci, kar se nanaša na samomorilske teroristične napade oziroma samomorilske teroristične napadalce. V zadnjem delu svojega diplomskega dela pri palestinskem samomorilskem terorizmu, pa bom uporabljala termin samomorilski bombni napadi oziroma samomorilski bombni napadalci, kar predstavlja podzvrst samomorilskih terorističnih napadov.

² 'Asimetrično vojskovanje je zbir postopkov, ki so usmerjeni v izničenje prednosti in izrabo ranljivosti nasprotnika in ne v tradicionalno spopadanje sile proti sili. V asimetrično vojskovanje je ponavadi prisiljena šibkejša stran, kadar se brani pred močnejšim nasprotnikom, ki pogosto prihaja zunaj regije' (Sloan v Vegič 2005).

3.2 Samomorilski bombni napadalec

Označen je kot »človeška tempirana bomba«. Napadalec je tisti, ki se odloči za kraj in čas razstrelitve, ob tem ne pozabi na dejstvo, da mora s svojim dejanjem povzročiti čimveč smrtnih žrtev in gmotne škode (Weinberg, Pedahzur in Canetti-Nisim 2003: 139-143).

3.3 Džihad

Beseda etimološko izvira iz arabskega glagola džihada, kar pomeni 'truditi se, vlagati napore, močno si prizadevati' (Debeljak 1995: 52-53). Izvorni pomen džihada, kakor je uporabljen v Koranu, ne vsebuje nikakršne pojmovne podlage, ki bi neposredno napeljevala k »sveti vojni« ali oboroženemu konfliktu. Sicer je možno, ne pa tudi logično, izpeljati teološko interpretacijo v smeri oboroženega boja (Debeljak 1995: 54-55). Džihad za islamske vernike pomeni osebni napor za moralno in versko izboljšanje. To izboljšanje ne sme škodovati drugim, saj vključuje tudi načelo strpnosti do pripadnikov ver, ki so omenjene v Koranu (kristjani, judje). V pravnem (najbolj poznanem) pogledu džihad predstavlja vojaške akcije za širjenje in obrambo islama. Mnogi modernisti na Zahodu džihadu ne pripisujejo nasilja. Bil naj bi namreč osrednji islamski koncept, ki združuje boj za izboljšanje življenja v družbi, boj kot samoobrambo na bojišču in boj zoper tiranijo in zatiranje (Internet 14).

3.4 Intifada - je arabski termin za »vstajo«

Termin se je začel uporabljati z namenom označevanja palestinske kampanje, usmerjene v končanje izraelske vojaške okupacije. Dve intifadi oziroma »vstaji« predstavljata pomemben pogled na izraelsko-palestinski konflikt.

Prva intifada se je začela 9.12.1987, s katero je Arafat glasneje opozoril svet na trpljenje Palestinecev na zasedenih ozemljih. Palestinci na Zahodnem bregu in v Gazi so pričeli z uporom zoper izraelsko okupacijo. V intifadi je sodelovalo veliko ljudi, med njimi so bile tudi ženske, mladoletniki in najstniki. Sprva se je upor kazal z demonstracijami, stavkami, neplačevanjem davkov in bojkoti, kasneje je prerasel v bolj nasilna dejanja, ljudje so metali kamenje, steklenice napolnjene z vnetljivo vsebino (molotovke), in postavljali barikade, da bi preprečili prodor izraelske vojske. Intifada se je končala avgusta 1993 s sprejetjem mirovnega sporazuma v Oslu. Palestinski predsednik Arafat in izraelski ministrski predsednik Rabin sta 13.9.1993 v Washingtonu mirovni sporazum tudi uradno podpisala. Palestinci naj bi s sporazumom pridobili neke vrste avtonomijo v okviru Izraela v zameno za varnost, vendar pričakovanih rezultatov sporazum ni prinesel.

Druga intifada, bolj znana pod imenom intifada Al-Aqsa, se je pričela 29.9.2000, ko je takratni vodja izraelske opozicije in kasneje izraelski ministrski predsednik Ariel Šaron, stopil na ploščad pred mošejo Al Aqsa v vzhodnem Jeruzalemu, kar je vodilo v ponoven izbruh nasilja, kajti ploščad z mošejo in svetišče na skali na vrhu Tempeljskega griča sta tretji sveti kraj islama, saj naj bi od tam prerok Mohamed odjezdil v nebo. Tako so palestinski militantneži ponovno začeli z izvajanjem samomorilskih bombnih napadov zoper Izrael, slednji pa je za povračilo z vojsko začel vdirati v Gazo in na Zahodni breg, da bi uničil palestinske teroristične celice. Druga intifada uradno še ni končana (Krese 2006; Internet 23; Internet 36; Internet 86).

4. FENOMEN SAMOMORILSKIH NAPADOV IN OBLIKOVANJE SAMOMORILSKEGA NAPADALCA

4.1 Zgodovina samomorilskih napadov

Ob pojavu samomorilskih napadov na Bližnjem vzhodu je sprva kazalo, da gre za popolnoma nov in nepremagljiv pojav, ki bi lahko spremenil prirojeno neravnovesje med terorističnimi skupinami in konkurenčnimi vladami, vendar se to ni zgodilo. Pogled v zgodovino samomorilskega terorizma nam pove, da samomorilski napadi veljajo za zelo star *modus operandi*.

Al Baruni (v Manoharam 2002) je pisal o vplivni veri iz 3.stoletja pr.n.št., ki je bila imenovana po Irancu Maniju oziroma Manesu. Slednji je namreč verjel, da je »vesoljni svet prgišče neobvladljivega hudodelstva, zoper katerega se je potrebno boriti, da bodo lahko drobci dobrega ugledali nebeško luč, in tako bo svet prišel do svojega milostljivega konca«. Omenjeno je tudi uporabil kot opravičilo, da je svoje privrženice usmeril v uporabo samomorilskih napadov z namenom uničenja sveta. V srednjem veku sta bili po izvajanju samomorilskih napadov znani dve verski skupnosti: judovska Sicairis in islamski Hashishiyun. Slednja je izvajalce tovrstnih napadov omamljala s hašišom, da so lažje ubogali ukaze. Samomorilski napadi so bili usmerjeni zoper križarje, s katerimi je Al-Hasan ibn-al-Sabbah želel prevzeti nadzor nad Perzijo in se obenem maščevati rivalskim islamskim voditeljem. Mučenikom je bil obljubljen raj, ta ideja pa je prisotna tudi med današnjimi islamskimi skupinami, ki izvajajo samomorilske napade. V 18. stoletju so se samomorilski napadi pojavili tudi na JZ obali Indije, na vzhodnem delu Sumatre ter na južnem delu Filipinov. V omenjenih primerih iz 18. stoletja, so samomorilske napade izvedli muslimani kot način boja proti hegemoniji in kolonialnemu redu Zahoda (Sprinzak 2000; Schweitzer 2001).

Tudi množične napade na mitralješka gnezda zahodne fronte med prvo svetovno vojno, bi zaradi brezumnosti in brezupnosti, lahko razumeli kot samomorilske napade, vendar to niso bili, saj so vojaki upali, da bodo preživeli, tudi če je upanje temeljilo na čudežu. Med samomorilske napade ne moremo šteti niti terorističnega napada japonske Rdeče armade na letališču Lod, leta 1972, vendar take akcije lahko štejemo med nadvse tvegane napade.

Tudi če napadalci med napadom naredijo samomor, zaužijejo cianid ali se ustrelijo, tega ne gre označiti za samomorilsko dejanje, saj so napad začeli z namenom, da ga bodo preživel. Ob tem je samomor le dejanje, ko ni več izhoda, in je smrt boljša izbira od ujetništva (Nedog 2002: 55; Manoharam 2002).

V času druge svetovne vojne so samomorilske napade uporabljale japonske kamikaze kot zadnjo možno obliko boja zoper Američane. Japonsko pojmovanje delovanja kamikaz je bilo drugačno od Zahodnega. Le malo Američanov je imelo vpogled v ozadje delovanja japonskih kamikaz, zato je bila večina izoblikovanih mnenj brez realne podlage. Američani niso razlikovali med akcijami kamikaz in ostalimi akcijami redne japonske vojske. Proti-japonska propaganda med vojno je skušala vse japonske vojake označiti za fanatične bojavnike, ki so za doseganje cilja sposobni izvesti vsakršno dejanje. Na ameriški strani so se pojavljale zgodbe, da naj bi piloti kamikaz pred napadi uživali alkohol in droge. V očeh Japoncev je vsako letalo, ki je zgrmelo na sovražnikovo vojno ladjo, pomenilo uspeh za domovino in cesarja. Vsaka bomba, ki jo je pilot kamikaze pognal v rezervoarje za gorivo na letalonosilki, je pomenila veliko število mrtvih sovražnikov in hkrati onemogočala sovražnim letalom bombardiranje Japonske. Niso pa bili njihovi napadi usmerjeni zoper civiliste. Enote kamikaz so večinoma sestavljali prostovoljci, kasneje so jih za akcije določali tudi prisilno, po službeni dolžnosti. Kljub neizogibni smrti se je veliko japonskih mladeničev odločilo za polete kamikaz, kajti vse je bilo povezano z vprašanjem časti, saj so pilote kamikaz smatrali za svetnike, njihove družine pa so po smrti pilota dobivale državno pokojnino in odlikovanja ter bile deležne posebnih časti. Pilete kamikaz so v samomorilskih dejanjih vodili predvsem občutki ponosa in vdanosti oblastem.

Prvi organiziran napad kamikaz je bil izveden leta 1944 na ameriške pomorske sile na Filipinih. V tem času so bile enote kamikaz vključene v specialne enote za jurišna dejanja, njihovi napadi pa so se pokazali za mnogo bolj učinkovite od konvencionalnih, torej nesamomorilskih. Eden izmed adutov japonskih samomorilskih pilotov je bil moralni vpliv na nasprotnika, zaradi česar so morali Angloameričani angažirati velike sile lovsko - mornariškega letalstva za zaščito svojega ladjevja in povečati njihovo protiletalsko obrambo. Zadnji bojni polet kamikaz je bil izveden leta 1945, po usodnem bombardiranju Hirošime in Nagasakija, ko se je admiral Ugaki razstrelil na ameriški letalonosilki Savo Island. Z omenjenim dogodkom so bila zavezniška poročila o številnih napadih japonskih kamikaz končana, kajti nekaj dni pozneje je Japonska položila orožje.

Japonci so ob koncu druge svetovne vojne razvili tudi drugačne, bolj specializirane tipe samomorilskih letal, imenovane OHKA ali »češnjev cvet«, šlo je za manjša letala, ki so jih do tarče vodili posamezniki (Internet 17; Internet 48; Internet 118; Internet 119).

Sodobni samomorilski napadi se razlikujejo od zgoraj navedenih zgodovinskih primerov, kakor se tudi celoten koncept samomorilskega terorizma razlikuje od antičnih oblik bojevanja. Leta 1981 je bil izveden prvi večji, sodobni samomorilski napad; to je bil napad na iraško ambasado v Bejrutu, a odgovornosti za napad ni prevzel nihče. Z usmrtnitvijo libanonskega predsednika Bashira Gemayala leta 1982 so postali samomorilski bombni napadi strateško politično orožje (Internet 64). S trendom sodobnih samomorilskih napadov je pričela libanonska šiitska božja stranka Hezbolah. Na novo oživiljen, zaradi tehničnega napredka uničujoč asimetričen pristop do vojskovanja, je navdihnil mnoge uporniške in teroristične skupine³, v različnih državah⁴ oziroma regijah, da so prevzele to obliko bojevanja zoper nasprotnika (Nedog 2002: 55).

4.2 Značilnosti sodobnih samomorilskih napadov

Načrtovana smrt je vcepljena v glave vseh samomorilskih napadalcev. Živijo v okolju, ki sprejema njihov način smrti, torej **samomor** kot obliko žrtvovanja oziroma mučeništva. Poleg obljubljenega **lepega posmrtnega življenja**, ki naj bi ga bili deležni posamezniki in njihove družine, so palestinski samomorilski bombni napadalci dodatno nagrajeni z vidnejšimi nagradami, kot sta denar za družino in velika medijska pozornost, kajti teroristične skupine pošiljajo video posnetke svojih napadalcev različnih televizijskim postajam. Kar zadeva samomor, je pomembno dejstvo, da že sama grožnja s samomorom v nasprotniku vzbudi strah (Goldhaber 2002). Samomorilski napad mora zahtevati **mnogo žrtev** in povzročiti **ogromno škodo**. Zaradi tako radikalnega pristopa do bojevanja, kjer gre za popolno žrtvovanje, pritegne **široko medijsko pozornost** in tako **oslabi nasprotnikovo moralo**.

³ Teroristične skupine, ki so aktivne v uporabi samomorilskih napadov: Egiptovski islamski džihad, Gamaja Islamija (Egipt), Hamas, Hezbolah, Kurdska delavska stranka (PKK), Osvobodilni tigri Tamila (LTTE), Palestinski islamski džihad (PIJ), Al Kaida, čečenske uporniške skupine v Rusiji, alžirska Oborožena islamska skupina (GIA), skupine, ki se borijo za samostojnost Kašmirja, Mučeniške brigade Al-aqsa, Ljudska fronta za osvoboditev Palestine (PFLP) (Nedog 2002: 57; Manoharam 2002).

⁴ Države, kjer so bili izvedeni samomorilski napadi: Afganistan, Alžirija, Argentina, Hrvaška, Indija, Indonezija, Irak, Izrael, Kašmir, Kenija, Kuvajt, Libanon, Maroko, Pakistan, Rusija, Savdska Arabija, Šri Lanka, Tanzanija, Turčija, ZDA, Jemen (Moghadam 2005: 4).

Ker samomorilski napad načeloma ne zahteva **znanja** in posedovanja **visoke tehnologije**, z izjemo terorističnega napada 11.9.2001, je izjemno priljubljen pri terorističnih in uporniških skupinah. Obenem je lahko **izvedljiv** in **cenen**. Samomorilski napadalec ni nič drugega kakor pametno orožje, ki zaradi svoje premičnosti in trenutne časovne navzočnosti zagotavlja, da bo napad izveden v najugodnejših okoliščinah in z največjim učinkom (Nedog 2002: 55; Ganor 2000; Internet 11).

4.2.1 Okoliščine izvajanja samomorilskih napadov in uporaba različnih sredstev

Pri izvajanju samomorilskega napada velja biti pozoren na več dejavnikov. **Vrsta tarče** je tista, ki narekuje zasnovo in izvedbo samega napada. **Tarče** so lahko vladne organizacije, trgovine, zabavišča in javni transport, slednji je v zadnjem času velikokrat tarča samomorilskih napadalcev. Na omenjenih krajih se ponavadi zbira veliko ljudi, kar je tudi eden izmed ključnih ciljev samomorilskega napada, da povzroči **čimveč gmotne škode** in čimveč **smrtnih žrtev**.

Žrtve so največkrat civilisti, ki se zgolj po naključju znajdejo na kraju, ki kasneje velja za prizorišče samomorilskega napada. Samomorilski napad izvaja **eden ali več** samomorilskih napadalcev, lahko gre za moškega, žensko ali otroka. Pojav žensk in otrok v samomorilskih napadih je opazen tudi med palestinskimi samomorilskimi bombnimi napadalci, o čemer bom podrobneje pisala v nadaljevanju svojega diplomskega dela. Ko je napad izveden na visoko varovano območje, ali gre za izvedbo atentata, je potrebna dobra **obveščevalna dejavnost**, kajti ob napadu na objekt je potrebno poiskati najlažji dostop in lego, s katere bi bilo mogoče doseči največji možni učinek napada. V primeru, ko je glavni namen doseči največje možno število civilnih žrtev, je potreben le prevoz do najbližje točke, kjer se množično zbirajo ljudje. Pomembno vlogo ima **operativna skupina**, ki napad organizira, pridobiva potrebne obveščevalne podatke, eksplozivna sredstva in posameznika usposobi za napad (Schweitzer 2001).

Samomorilski napadi se izvajajo **peš** ali **z različnimi prevoznimi sredstvi** na **kopnem**, **vodi** in **v zraku**. V napadu največkrat uporabijo **samomorilske jopiče ali pasove**, prvi so ponavadi le predelani vojaški oprtniki s pritrjenim eksplozivom ali torbo, polno eksploziva.

V primeru uporabe **prevoznega sredstva** je to napolnjeno z eksplozivom, **letalo** se lahko uporabi kot manevrirna raketa in zaradi svojih tehničnih značilnosti, kot so velika hitrost leta in vnetljivo gorivo, na krovu ne potrebuje eksploziva. Načrtovalci samomorilskih napadov z avtomobili pogosto v avtomobil vgradijo »varovalke«, ki samomorilcu preprečijo, da bi se pred napadom premislil, ker je bilo že omenjeno, velja samomorilski napad za uspešnega le v primeru smrti napadalca. Funkcija »varovalk« je v tem, da aktivirajo eksploziv v avtomobilu, če voznik poskusi ugasniti motor ali odpreti vrata. V primerjavi s časovno ali daljinsko vodenimi bombami ima samomorilski napadalec veliko prednost, saj prve niso tako prilagodljive, omejujejo določen čas in prostor. Samomorilski napad po vsej verjetnosti uspe, saj napadalci ne bodo v oči. V primeru, da varnostne sile prestrežejo napadalca, slednji lahko s predčasno eksplozijo še vedno povzroči škodo. Glede na dejstvo, da je načrtovanje umika z napadenega območja ena najbolj problematičnih faz terorističnih napadov, velja pri samomorilskem napadu ravno obratno. Izvajalec je med napadom ob življenje, zato ni tveganja, da bi ga ujeli živega in ga zasliševali (Nedog 2002: 55; Internet 74).

4.2.2 Motivi za izvajanje samomorilskih napadov

Pojavi se nam vprašanje, ali je posameznik v izvajanje samomorilskega napada prisiljen ali se za takšno dejanje odloči zavestno, neobremenjen od pritiskov okolice. Ko govorimo o motivih za izvajanje tovrstnih napadov, moramo ločiti dvoje motivov, in sicer individualne in skupinske motive. **Individualni motivi** izhajajo iz občutka nemoči, obupa, poniževanja ali želje po maščevanju. **Skupinski motivi** pa prvenstveno izhajajo iz dejstva, da so se samomorilski napadi pokazali kot učinkovita strategija v boju zopet močnejšega nasprotnika. Oboji pa so direktno odvisni od okolja (zgodovinskega, religioznega, družbeno-političnega, socialno-ekonomskega in kulturnega). Velikokrat se zgodi, da so individualni motivi za izvajanje samomorilskega napada enaki skupinskim. To je opazno predvsem v družbah, kjer ima pomembno vlogo religija in tam, kjer so neugodne družbeno-politične razmere kot posledica sobivanja dveh različnih entitet na skupnem ozemlju, kar najpogosteje vodi v boj za neodvisnost. Obenem se je potrebno zavedati dejstva, da članstvo v teroristični skupini posameznikom zopet povrne občutek pripadnosti, dobljen socialni status in posledično skupinski cilji postajajo njegovi lastni cilji (Moghadam 2005: 7; Goldhaber 2002; Schweitzer 2001; Sprinzak 2000; Olson 2006; Internet 12).

V splošnem lahko rečemo, da so motivi za izvajanje samomorilskih napadov:

- 1. religiozna prepričanja;*
- 2. ideološki in nacionalistični naboj;*
- 3. povračilo za ponižanje oziroma pokorščino avtoritativnim in karizmatičnim voditeljem;*
- 4. želja po večji moči, kot jo nekdo dejansko ima (ekonomska in politična moč).*

4.2.3 Rekrutiranje samomorilskega napadalca oziroma oblikovanje mučenika

Vsaka teroristična skupina ima skrbno dodelan rekrutacijski sistem za novačenje samomorilskih napadalcev. Da bi lažje razumeli njihovo rekrutacijo in oblikovanje v mučenike, bom v nadaljevanju predstavila rekrutacijski sistem v teroristični skupini Hamas.

V očeh Hamasa in samih izvajalcev samomorilski bombni napadalec ni nekdo, ki je zgolj naredil samomor, temveč ga dojemajo kot »šahida« - **mučenika**, ki se je podal v izpolnjevanje verske zapovedi – džihada ali svete vojne. Samomorilski napadalci so za svoje dejanje nagrajeni in veljajo v svoji družini, v svoji okolici za junaka; ljudje jih častijo. S svojim dejanjem si večina »šahidov« popravi svoj posmrtni status, saj jih večina izhaja iz nižjih družbenih slojev. Nagrajena je tudi napadalčeva družina, kajti poleg spoštovanja, si pridobi tudi zajetno finančno nagrado. »Šahid« verjame, da bo po izvedenem dejanju nagrajen z večnim življenjem v raju, kjer se bo srečal z Alahom in videl njegov obraz, poleg tega naj bi užival ljubezen 72 mladih devic, vendar ne le to, z napadom bo 70 sorodnikom omogočil vstop v nebesa. »Šahid« se običajno ne javi prostovoljno na misijo, temveč ga izberejo preko skrbne selekcije, ki poteka v več fazah.

Prvo fazo opravijo verski učitelji v mošejah ali religioznih centrih. Najbolj vdani študentje so izpostavljeni natančnemu in dolgotrajnemu opazovanju, šele zatem učitelji izberejo primerne kandidate za samomorilske napadalce. V **drugi fazi** so potencialni »šahidi« izpostavljeni dolgotrajnemu urjenju, kjer se preveri kandidatovo vedenje v kritični situaciji. Le kandidati, ki se pokažejo za hladnokrvne, vdane in prisebne so sprejeti v vrste »bodočih šahidov«. Pred vstopom v **tretjo fazo** se mora izbrani kandidat odmakniti od doma in prične z intenzivnimi pripravami, ki trajajo nekaj dni.

V tem času so mu razloženi vsi operativni postopki njegove misije in upravljanje z eksplozivom. V tretji fazi gre »šahid« skozi proces popolne indoktrinacije, ki mu pri Hamasu pravijo telesno in duhovno očiščenje. Specializirani učitelji so zadolženi za izvajanje procesa duhovnega in telesnega očiščenja, ki »šahida« s posebnimi tehnikami pranja možganov spravijo do stopnje duha, ko je v napol hipnotičnem stanju pripravljen obleči samomorilski jopič in se razstreliti med množico civilistov. Dan pred napadom je »šahid« izurjen in pripravljen za izvedbo napada. Mučenik napiše oporoko, v kateri prosi bližnje, naj ne žalujejo, ker ni umrl, temveč je prestopil v drugo življenje. Organizatorji napada z njim posnamejo propagandni film in ga odpeljejo na kraj napada (Nedog 2002: 56; Ganor 2000; Internet 68).

5. TERORISTIČNE SKUPINE, KI IZVAJAJO SAMOMORILSKE NAPADE

Za lažje razumevanje motivov izvajanja samomorilskih napadov bom v nadaljevanju predstavila posamezne teroristične skupine, ki uporabljajo tovrstne napade za doseg zastavljenih ciljev. Aktivnih je več kot 10 terorističnih skupin, ki imajo voljo, ljudi, potrebno infrastrukturo, in so sposobne izvesti samomorilski napad. Med njimi so: Hezbolah (Libanon), Hamas (Izrael), Palestinski islamski džihad (Izrael), Egiptovski islamski džihad, Gamaja Islamija (Egipt), alžirska Oborožena islamska skupina (GIA), indijska Barbar Khalsa International (BKI), šrilanški Tamilski tigri (LTTE), Delavska stranka Kurdistan (PKK) v Turčiji, Al Kaida, Mučeniške brigade Al-Aqsa (Izrael/Palestina), Poveljstvo ljudske fronte za osvoboditev Palestine (PFLP), čečenske uporniške skupine v Rusiji, in skupine, ki se borijo za samostojnost Kašmirja. Teroristične skupine se med seboj razlikujejo po obliki, velikosti, usmeritvi, ciljnih in podpori. Vsem je skupna podpora Evrope in Severne Amerike, in zato so voditelji in člani pogosto potovali na Zahod z namenom širjenja propagande, zbiranja denarja, ipd (Manoharam 2002; Internet 74).

5.1 Hezbolah

Ima vrsto poimenovanj; od Islamskega džihada, Revolucionarne pravične organizacije do Organizacije zatiranega sveta in Islamskega džihada za osvoboditev Palestine. Ta radikalna šiitska muslimanska skupina deluje v Libanonu, nasprotuje Izraelu in ovira Bližnjevzhodni mirovni proces (Knific 2002: 58). Hezbolah je bil ustanovljen kot organizacijsko telo šiitskih fundamentalistov, vodenih s strani verskih duhovnikov, ki so v prevzemu iranske doktrine videli rešitev za slab politični položaj v Libanonu. To je vključevalo tudi teror, kot eno izmed oblik za pridobivanje političnih ciljev. Ideološka osnova skupine je v ustanovitvi pan-islamske republike, ki bi jo vodili verski duhovniki. Rešitev libanonskega problema naj bi bila v ustanovitvi islamske republike kot edinega režima, ki bi lahko zagotovil pravičnost in enakopravnost za vse prebivalce Libanona. Ta radikalna ideologija je tudi v veliki meri razlog za izvajanje takšnega terorja. Hezbolah pojmuje obstoj Izraela kot pretečo grožnjo islamu in muslimanom ter verjame, da je uničenje Izraela verska dolžnost.

Uporabo samomorilskih napadov opravičuje kot uporabo šibkejših in zatiranih zoper močnejšega zatiralca (Internet 114). V skupini je več tisoč članov, njeni pripadniki so odgovorni za nekatere odmevne akcije proti zahodnim interesom. Hezbollahovi samomorilski napadalci so leta 1983 napadli ameriško ambasado in vojašnico mornariške pehote v Bejrutu. Do tega dogodka je bila teroristična skupina majhna in neznana. Po umiku zahodnih sil iz Libanona so svoje samomorilske napade usmerili proti izraelskim obrambnim silam in libanonskim kontrolnim točkam na jugu. Hezbollah uživa sloves pionirjev v samomorilskih bombnih napadih v regiji, čeprav so se cilji samomorilskih pohodov skozi čas spremenili. Med leti 1980-2000 je bilo izvedenih kar 52 samomorilskih napadaov. Sprva je Hezbollah želel graditi svoj ugled na moči in kmalu je, sprva majhna in neznana teroristične skupina, pridobila lokalno in globalno pozornost. V Libanonu je bilo med leti 1983-1999 izvedenih 50 samomorilskih napadov, za polovico od teh sta bili odgovorni šiitski teroristični skupini Hezbollah in Al Amal, drugo polovico gre pripisati sekularnim skupinam. Slednje so bile navdušene nad uspešnostjo samomorilskih napadov Hezbollaha pri izgonu »tujcev« z libanonskega ozemlja, zato so tudi same sledile tovrstnim akcijam (Schweitzer 2000; Sprinzak 2000; Internet 77).

5.2 Hamas in Palestinski islamski džihad (PIJ)

Hamas je imenovan tudi Islamsko odporniško gibanje, ustanovljen je bil leta 1987 iz palestinske veje Muslimanske bratovščine. Kljub dejstvu, da gre za politično vojaško skupino, se zatekajo tudi k terorizmu. Bojujejo se za islamsko palestinsko državo, delujejo znotraj mošej in socialnih institucij, kjer rekrutirajo privrženca, zbirajo denar, pripravljajo aktivnosti in širijo propagando (Knific 2002: 58). Podpore med palestinskim prebivalstvom si je Hamas zagotovil predvsem z izgradnjo infrastrukture na palestinskih ozemljih, saj ima široko razpredeno socialno mrežo. Hamas velja za najradikalnejšo palestinsko organizacijo, ki deluje na palestinskih zasedenih ozemljih in v Izraelu. V letih 1980-2000 je izvedel 22 samomorilskih napadov (Internet 53; Internet 83; Internet 107).

Skupina PIJ izvira iz vrst militantnih Palestincev, nastala je v sedemdesetih letih. Predstavlja eno številnih skupin, ki se zavzema za ustanovitev islamske Palestine za uničenje Izraela. Zaradi podpore, ki jo je Izrael deležen s strani ZDA, so akcije skupine PIJ usmerjene tudi zoper Američane.

Skupina nasprotuje tudi zmernim arabskim vladam, ker naj bi bile okužene z zahodnim sekularizmom. Velikost skupine ni znana, ima veliko privrženecv v Palestini in Izraelu. Bazira v Siriji, finančno jo podpira Iran, logistično pa Sirija. Med leti 1980-2000 je skupina izvedla 8 samomorilskih napadov (Knific 2002: 59; Internet 55; Internet 107).

Hamas in PIJ sta dobila navdih in podporo v Hezbolahu. Delujeta na območju Gaze in Zahodnega brega, kjer želita uničiti Izrael. Vodstvo skupine PIJ je od zgodnjih osemdesetih let ohranilo tesne stike z Iranom in Hezbolahom. Odnos med Hamasom in Hezbolahom se je okrepil nekoliko kasneje. Skupini Hamas in PIJ sta se učili samomorilskih tehnik v Libanonu, svoje samomorilske napade sta sprva usmerjali na vojaške cilje, kmalu sta jih začeli usmerjati na civilno prebivalstvo, v centre mest in na lokacije, kjer so se ljudje zbirali v večjem številu. Obe skupini sta s samomorilskimi napadi povzročili veliko žrtev med izraelskim prebivalstvom, kar je slednjim zmanjšalo občutek varnosti. Tovrstni napadi so odmevali, saj niso prav nič pripomogli k hitrejšemu mirovnemu procesu med Palestinci in Izraelci, nasprotno, samomorilski napadi so postali stalnica (Schweitzer 2000). Velja izpostaviti, da imajo dejanja obeh omenjenih terorističnih skupin ozadje v religioznem okolju, a je prisotna tudi nacionalistična ideja. Islam v primeru branjenja svojega ozemlja oziroma religije celo dovoljuje nasilna dejanja. Posamezniki kot samomorilski napadalci želijo postati mučeniki, saj se zavedajo vseh bonitet, ki jih bodo deležni.

5.3 Osvobodilni tigri Tamila (LTTE)

Je ena izmed terorističnih skupin, ki je sledila Hezbolahu in jo preseгла v številu povzročenih incidentov in smrtnih žrtev (Schweitzer 2000). Skupina velja za najmočnejšo tamilsko skupino na Šri Lanki in je bila ustanovljena leta 1976. Za dosego cilja - neodvisnega statusa Tamilcev, uporablja skupina praktično vsa sredstva. Z gverilskimi in terorističnimi napadi na šrilansko vlado, njene predstavnike in institucije je začela leta 1983. Med njimi izstopa skupina Črnih Tigrov, ki izvaja usmrtitve in samomorilske bombne napade, v svojih vrstah ima tako ženske kot moške. Člani slednje so vedno znova pokazali pripravljenost na smrt (samomorilske napade), če so jih obkolile turške varnostne sile (Knific 2002: 59). LTTE velja za eno najbolj učinkovitih in brutalnih terorističnih skupin, ki je kdajkoli izvajala samomorilske napade.

V obdobju med leti 1980-2000 je izvedla kar 168 samomorilskih napadov, in sicer na Šri Lanki in v Indiji, pri tem pa povzročila smrt na tisoče nedolžnih ljudi in veliko ljudi ranila. Razlogi posameznikov za izvajanje tovrstnih napadov v skupini LTTE izhajajo predvsem iz družbeno-političnega okolja, v katerem živijo, obenem pa so v njih vcepljeni tudi cilji teroristične skupine, ki jo vodi predvsem etno-nacionalizem. Skupina Črnih Tigrov svoje člane motivira s poudarkom na ideji samožrtvovanja, saj večina živi po prepričanjih hinduizma in verjame v reinkarnacijo duše (Chandran 2001). Značilnost, ki velja samo za skupino LTTE je, da ima vsak član okoli vratu pritrjeno cianidno kapsulo, ki jo zaužije v primeru, če je ujet, in se tako zavaruje pred tem, da bi bil prisiljen v izpoved skrivnosti skupine. LTTE je svoje samomorilske napade sprva usmerjala na najvišje politično in vojaško osebje Šri Lanke in Indije (Sabil 2001). Prvi samomorilski napad skupine LTTE je bil izveden, 5.7.1987, v vojaškem kampu na Šri Lanki. Je edina teroristična skupina, ki ji je uspel atentat dveh vodij držav, in sicer na nekdanjega indijskega ministrskega predsednika Rajiv-a Gandhi-ja, ki je bil umorjen maja leta 1991, in na takratnega predsednika Šri Lanke Premadasa, leta 1993. Atentat na prvega je bil izveden v času kampanje za ponovno izvolitev in ga je izvedla ženska samomorilska bombna napadalka. Skupina vztraja pri svojih naporih za odstranitev vladajoče elite na Šri Lanki. Decembra leta 1999 je skupina poskušala izvesti atentat na takratno predsednico, gospo Kumaratunga, a je atentat preživela. Januarja leta 2000 je bil izveden samomorilski bombni napad na rezidenco ministrskega predsednika, da bi ga usmrtili, a jim ni uspelo. Šrilanski politiki kljub nenehnim samomorilskim napadom skupine LTTE nasprotujejo odprti konfrontaciji z njimi. Skupina ponekod obvladuje celotna področja, predvsem na severni in vzhodni obali Šri Lanke, skupaj šteje 8000-10000 članov (Schweitzer 2000; Gunaratna 2000; Internet 32; Internet 102).

5.4 Gamaja Islamija (GI) in Egiptovski islamski džihad (EIJ)

Egiptovski skupini GI in EIJ veljata za nekakšni podružnici Al Kaide v Egiptu. Obe imata precejšnje zgodovino, saj sta se razvili na začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja in številni njuni voditelji so se borili kot prostovoljci proti sovjetski okupaciji v Afganistanu. Obe skupini se zavzemata za ustanovitev islamske države v Egiptu, torej se glavni motiv njunih napadov skriva v džihadu. Vsaka je v obdobju med leti 1980-2000 izvedla en samomorilski napad izven matičnega ozemlja delovanja.

GI je izvedla svoj samomorilski napad oktobra leta 1995 na Hrvaškem, kjer je napadla lokalno policijsko postajo na Reki. Napad je bil maščevanje izginotja enega izmed vodij skupine GI na Hrvaškem in njegove morebitne izročitve Egiptu. Skupina EIJ pa je novembra leta 1995 uporabila dva samomorilska bombna napadalca za uničenje egiptovske ambasade v Pakistanu. Ob tem je bilo 15 smrtnih žrtev in veliko ranjenih. Tudi ta napad je bil izveden kot maščevanje zaradi egiptovsko-pakistanskega sodelovanja glede izročitve teroristov Egiptu. Viri govorijo, da se obe skupini izogibata izvajanju tovrstnih napadov na lastnem ozemlju, kar bi lahko pripisali strahu pred izgubo podpore med prebivalci, obenem pa naj bi bile varnostne sile Egipta bolj učinkovite kot v drugih državah (Schweitzer 2000; Rashwan 2005; Internet 74; Internet 99).

5.5 Delavska stranka Kurdistana (PKK)

Ustanovljena je bila leta 1974 kot odporiška skupina na osnovi markstistično-leninistične ideologije in sestavljena večinoma iz turških Kurdiv (Knific 2002: 59). Skupina ima izredno veliko simpatizerjev v severnem Iraku, Evropi in Turčiji; šteje okoli 4000-5000 članov. Primarne tarče skupine so predvsem predstavništva turških oblasti, kasneje so svoje akcije usmerili tudi zoper civiliste, predvsem v vzhodnem delu Turčije. PKK si je prizadevala za ustanovitev neodvisne kurdske države v jugovzhodnem delu Turčije in zahtevala avtonomijo ter enake pravice (Internet 107). Med leti 1994-1996 se je število terorističnih aktivnosti skupine zmanjšalo, zato so iskali učinkovite načine, kako ta trend spremeniti in dvigniti moralo članom skupine. Samomorilski napadi so tako predstavljali glavni način krepitve morale, kajti skupina je bila prepričana, da bodo tovrstni napadi prisili Turčijo k zagotovitvi avtonomije kurdskim naseljencem.

Z izvajanjem samomorilskih napadov se je skupina izkazala kot sposobna v boju zoper sovražnika, napadi pa so pokazali, da so člani skupine, za dosego kurdskih ciljev, pripravljeni žrtvovati vse, celo lastna življenja. Sprva so bili napadi uporabljeni kot sredstvo maščevanja. Vseh izvedenih samomorilskih napadov v obdobju med leti 1980-2000 je bilo 21, vendar je bilo od teh le 15 uspešno izvedenih, ostalih 6 je bilo prestreženih. S samomorilskimi napadi je skupina začela junija 1996 in končala julija 1999, saj je Turčija izvajala agresivne protiukrepe zoper tovrstne napade.

Turška vojska je preprečila dotok mednarodne pomoči in aretirala njihovega vodjo Abdullaha Ocalana. V svojih samomorilskih napadih so povzročili relativno majhno število žrtev, 19 ljudi je bilo ubitih in 138 ranjenih. Boj Turčije zoper samomorilski terorizem ni bil usmerjen zgolj na izvajalce tovrstnih napadov, temveč so pomoč nudili tudi žrtvam napadov. Tako je bila skupina PKK prisiljena prenehati s samomorilskimi napadi kot oblike boja zoper turško oblast (Schweitzer 2000; Wyne 2005; Internet 37).

5.6 Al Kaida

Al Kaida velja za eno najbolj znanih terorističnih skupin, svoje člane, simpatizerje in finančne podpornike ima v različnih državah po svetu. Gre poudariti, da se je Al Kaida usmerila predvsem na delovanje zoper ZDA. Teroristična skupina ima mrežno strukturo in v veliki meri izkorišča »luknje« v mednarodni skupnosti. Velja za multifunkcionalno organizacijo, njena dejanja vodijo politično-vojaški motivi, ki imajo močno religiozno ozadje. Al Kaida uporablja terorizem instrumentalno in kot katalizator. V primeru, ko gre za instrumentalno rabo, je terorizem orodje boja zoper nasprotnika; ko pa govorimo o katalizatorju, je večji poudarek na provokaciji in vzbujanju strahu. ZDA težijo k temu, da bi omejile dotok pomoči in podpore Al Kaidi, kar se je okrepilo po letu 1998. Omenjenega leta je namreč skupina sočasno izvedla samomorilska napada na ambasadi v Keniji in Tanzaniji, kjer je bilo 300 mrtvih in 5000 ranjenih. Med izvedenimi samomorilskimi napadi je najbolj odmeval napad 11.9.2001, izveden na dvojčka WTC, v New Yorku. Različne študije o Al Kaidi kažejo, da so njihovi samomorilski napadalci ponavadi revni posamezniki in se skupini največkrat pridružijo zaradi nezadovoljstva s svojim lastnim življenjem. Skupina teži h globalni radikalizaciji obstoječih islamskih skupin in k ustanovitvi radikalnih islamskih skupin na območjih, kjer jih še ni. Podpira boje islamskih skupin v Afganistanu, Čečeniji, Tadžikistanu, Somaliji in Jemnu. Omembe vredna je povezava med Al Kaido in terorističnima skupinama GI in EIJ, ki delujeta na območju Egipta, namreč njihova izvajanja terorističnih napadov imajo močno religiozno ozadje, in sicer je govora o džihadu oziroma »sveti vojni«. Vendar število Egipčanov, ki so pristopili v vrste Al Kaide, nikoli ni prekoračilo število tistih, ki so prihajali iz arabskega polotoka. Tisto kar razlikuje Egipčane od drugih, so njihove dolgoletne izkušnje v nasilnih in dobro organiziranih aktivnostih islamskih skupin na domačem ozemlju (Conetta 2002; Schweitzer 2000; Internet 84; Internet 96; Internet 115).

5.7 Primerjalna analiza terorističnih skupin, ki izvajajo samomorilske napade

Tabela 5.1: Prikaz števila izvedenih samomorilskih napadov posameznih terorističnih skupin med leti 1980-2000

Ime teroristične skupine in kraj izvajanja samomorilskih napadov	Število izvedenih samomorilskih napadov
OSVOBODILNI TIGRI TAMILA (LTTE) na Šri-Lanki in v Indiji	168
HEZBOLAH in pro-sirske skupine v Libanonu, Kuvajtu in Argentini	52
HAMAS v Izraelu	22
KURDSKA DELAVSKA STRANKA (PKK) v Turčiji	15
PALESTINSKI ISLAMSKI DŽIHAD (PIJ) v Izraelu	8
AL KAIDA v vzhodni Afriki	2
EGIPTOVSKI ISLAMSKI DŽIHAD (EIJ) na Hrvaškem	1
GAMAJA ISLAMIJA (GI) v Pakistanu	1
alžirska OBOROŽENA ISLAMSKA SKUPINA (GIA)	1
indijska BARBAR KHALSA INTERNATIONAL (BKI)	1

Vir: (Internet 74).

Na podlagi predstavljenih terorističnih skupin lahko potegnemo ključne vzporednice med njimi. Skupine uporabljajo samomorilske napade kot orožje zoper nasprotnika, največkrat kot posledico nemoči ali moči.

Hezbollah in LTTE v veliki meri izvajata samomorilske napade v smislu dokazovanja politične in ekonomske moči. Skupini se zavedata, da bosta z izvajanjem samomorilskih napadov pritegnili široko medijsko pozornost, to pa bo vplivalo na dvig prepoznavnosti in zmanjšalo moralo nasprotniku. Glede števila izvedenih samomorilskih napadov je iz zgornje tabele razvidno, da je v omenjenem obdobju desetih let, po največjem številu uspešno izvedenih samomorilskih napadov znana teroristična skupina LTTE. Slednja jih je izvedla 168, kar predstavlja 62,2% vseh samomorilskih napadov omenjenega obdobja. Sledijo ji Hezbollah, ki je izvedel 19,3% vseh samomorilskih napadov v omenjenem obdobju, nadalje je tu Hamas, ki je v omenjenem obdobju desetih let izvedel 8,2% vseh samomorilskih napadov.

Pomembno vlogo v izvajanju samomorilskih napadov ima tudi PKK, ki je bila aktivna predvsem v Turčiji, v omenjenem obdobju pa je uspešno izvedla 15 samomorilskih napadov, sledita ji PIJ in Al Kaida ter ostale teroristične skupine, ki so izvedle po en samomorilski napad.

Glede ozemlja izvajanja samomorilskih napadov so šle nekatere skupine preko mej matičnih držav. Hezbolah je uspešno izvajal samomorilske napade v Argentini, LTTE ga je uspešno izvedla v Indiji. Egipčovski teroristični skupini GI in EIJ sta izvedli samomorilska napada na Hrvaškem in v Pakistanu. Ostale teroristične skupine so izvajale samomorilske napade znotraj svoje države.

Lahko rečemo, da samomorilski napadi primarno označujejo izbrano strategijo v boju zoper nasprotnika. Posamezniki namreč niso nujno verski fanatiki ali nacionalistični ekstremisti, temveč pragmatični strategji. Vendar ima izvajanje samomorilskih napadov najpogosteje tudi versko ali nacionalistično ozadje, kjer ne gre prezreti želje po mučeništvu in doseganju višjih, ne zgolj osebnih ciljev. Ideologija PKK temelji na nacionalizmu z močno primesjo marksizma, njen glavni namen je ustanoviti neodvisno kurdsko državo. Skupina LTTE izhaja iz budistično-hindujskega sveta in tudi njen boj temelji na nacionalistični ideji, cilj njenega boja je neodvisni status Tamilcev. V obeh primerih je občutna nacionalna pripadnost med posamezniki, kar predstavlja ključni motiv za izvajanje tovrstnih napadov, ki služijo kot orožje, s katerim želijo doseči zastavljene cilje. Ob tem velja omeniti, da nobena druga država ni izgubila toliko voditeljev v tako kratkem času, kot se je to zgodilo na Šri Lanki. Poleg njihove izgube, je bila porušena tudi politična, ekonomska in kulturna infrastruktura (Knific 2002: 59; Ganor 2000; Gunaratna 2000).

V primeru Palestine so prostovoljci med leti 1983-2000 izvedli kar 8% samomorilskih bombnih napadov. Pripadali so posvetnim skupinam, večinoma nacionalističnim, v primeru Mučeniških brigad Al-Aqsa, ali pa so pripadali levici, kot v primeru PFLP. Omenjeni skupini sta s skrajno metodo teroristične dejavnosti skušali doseči zastavljene cilje, kjer je bil glavni motiv nacionalizem (Weinberg, Pedahzur in Canetti-Nisim 2003: 140-141). Pri Hamasu in skupini PIJ, ki veljata za glavna akterja v izraelsko-palestinskem konfliktu, je izrazit vpliv religije (islama), ne gre pa prezreti tudi vpliva etničnega nacionalizma. Večina samomorilskih bombnih napadov je sicer delo »šahidov« ali verskih mučenikov, ki pripadajo omenjenima skupinama.

Če smo bolj natančni, lahko rečemo, da je bilo v obdobju med julijem 2001 in februarjem 2002 v samomorilskih bombnih napadih zoper izraelske tarče čez 80% napadov izvedenih s strani posameznikov, ki so bili člani Hamasa ali skupine PIJ (Weinberg, Pedahzur in Canetti-Nisim 2003: 141). Obema je skupna želja po uničenju Izraela in ustanovitvi Palestine, kjer glavno vlogo igra džihad, kajti temu naj bi bil predan sleherni musliman; obenem zavračajo politične dogovore, ki bi lahko povzročili izgubo kateregakoli dela Palestine, saj bi na ta način izdali del islama (Internet 54).

Hezbollah je potrebno obravnavati kot podaljšano roko Irana. Ena glavnih značilnosti iranske ideološke doktrine je v tem, da je politične cilje navdihnili z religijo, a pri Hezbollahu je v ozadju opazen tudi vpliv etničnega nacionalizma. Islamski verniki so postali dolžni sovražiti Izrael in se vsak s svojimi sredstvi boriti proti njemu. V tem smislu tudi Hezbollah podpira uničenje izraelske države, za doseg tega cilja pa sodeluje z drugimi vojaškimi islamskimi organizacijami, kot je Hamas, ki ga sumijo povezav z Al Kaido. Velja za multifunkcionalno organizacijo, tudi vodijo jo religiozni motivi, ki so dodatno okrepljeni s pro-zahodnimi idejami, kajti svoje delovanje je v veliki meri usmerila zoper ZDA. Tudi teroristično delovanje skupin GI in EIJ je močno povezano z religijo in idejo mučeništva, namreč džihad oziroma »sveta vojna« je glavno vodilo za izvajanje samomorilskih napadov (Nedog 2002: 56; Goldhaber 2002). Indijska BKI predstavlja neislamsko versko teroristično skupino, katere glavni cilj je neodvisni Kalistan, torej je v njenem delovanju opazen tudi nacionalizem. Leta 2000 je skupina želela izvesti še en samomorilski napad, vendar so ga indijske varnostne sile preprečile (Internet 74).

Lahko zaključim, da so samomorilski napadi postali strategija terorističnih skupin v boju zoper nasprotnika, ob tem pa sta religija, s tem oblikovanje mučenika in nacionalizem tista, ki nastopata kot glavna motiva skupin ter tudi posameznikov za izvajanje tovrstnih napadov.

Ker se samomorilski bombni napadi od leta 2000 vse pogosteje pojavljajo tudi na območju izraelsko-palestinskega konflikta, sem se odločila, da slednjemu posvetim del svojega proučevanja. Zanimalo me je, kaj je tisto, kar je pripeljalo Palestine v uporabo tako skrajnih oblik bojevanja zoper Izraelce, kdo vse sodeluje v izvajanju samomorilskih bombnih napadov in pogledala v možne rešitve omenjenega konflikta.

6. IZRAELSKO-PALESTINSKI ODNOSI

Da bi lažje razumeli razloge Palestincev za izvajanje samomorilskih bombnih napadov, je potrebno pogledati v samo zgodovino izraelsko-palestinskih odnosov. Zgodovinski dogodki so namreč v veliki meri vplivali na trenutno dogajanje med sprtima stranema, kjer palestinski posamezniki in teroristične skupine uporabljajo samomorilske bombne napade kot orožje zoper Izrael.

6.1 Zgodovina Izraela in Palestine

Dežela, ki jo imenujemo Palestina, ima dolgo in bogato preteklost. Njena zgodnja zgodovina je zapisana že v Bibliji. Okrog leta 1900 pr.n.št. so deželo poselili Hebrejci, ljudstvo so predstavljali izraelski in judovski rodovi, izraelski so se naselili na severu, judovski na jugu. Kasneje, okrog leta 1000 pr.n.št., so ustanovili Kraljestvo Izrael, čigar kralj je bil David. To kraljestvo je bilo večkrat podjarmljeno in je v 7. stoletju n.št. je prišlo pod Arabce, prednike današnjih palestinskih Arabcev. Palestina je bila vedno pod tujimi oblastniki, vladali so ji križarji, tudi Mameluki in Otomani. Po prvi svetovni vojni je prišla pod britansko oblast in nazadnje je na ozemlju starodavne Palestine nastala nova država Izrael (Ganeri 1997: 5-7).

Judje verjamejo, da je Palestina dežela, ki jim jo je namenil Bog, če bodo izpolnjevali njegove zapovedi. V času rimskega imperija so morali oditi s tega območja, zato so v izgnanstvu po vsem svetu ustanavljali židovske skupnosti. V 19. stoletju so se mnogi želeli vrniti v svojo »obljubljeno« deželo, da bi tako dobili svojo lastno domovino. Leta 1917 so Britanci v to privolili, a le pod pogojem, da si deželo delijo s palestinskimi Arabci, ki so Palestino že naseljevali. Zaradi nacističnega holokavsta so si po 2. svetovni vojni tisoči še bolj želeli naselitve v Palestini. Leta 1948 je tu nastala judovska država Izrael in Judje iz vsega sveta so našli novi dom. Ustanovitev in nadaljnji razvoj države Izrael leta 1948 je bil vir številnih nasprotovanj sosednjih držav, namreč Izrael na severu meji na Libanon, na severovzhodu na Sirijo, na vzhodu na Jordanijo ter na jugovzhodu na Egipt. Večina Palestincev živi v Izraelu na zasedenih območjih na Zahodnem bregu in v Gazi. Od tistega dne, ko so Izraelci prevzeli nadzor, se je življenje za mnoge Palestince zelo spremenilo.

Judje so mnoge Palestince pregnali in jim zasegli zemljo, na kateri so si zgradili domove. Veliko palestinskih Arabcev je bila prisiljenih zbežati, zato so se kot begunci zatekli v begunska taborišča na zasedenih območjih in v sosednji Libanon ter Jordanijo. Po več kot štiridesetih letih še vedno mnogo Palestincev živi v begunskih taboriščih, le da so jim postala stalna prebivališča. Mnogi so se tu rodili in odrasli, zato drugačnega življenja sploh ne poznajo. Palestinci se zato počutijo kot tujci na svoji zemlji, prepričani so, da imajo Judje veliko več svobode, kajti izraelska vlada določa zakone, njihova vojska pa nadzoruje ljudi. Jeruzalem je bil že od nekdaj glavno mesto Palestine, leta 1948 je postal glavno mesto Izraela. Razdeljen je bil na dva dela, v zahodnem delu živijo Judi, vzhodni del pa predstavlja arabsko polovico mesta.

Izrael je Sveta dežela za muslimane, za kristjane in jude. Večina palestinskih Arabcev je muslimanov, verjamejo v Alaha in njegovega preroka Mohameda. Nekateri palestinski Arabci pripadajo tudi krščanski veri. Večina Izraelcev je judov, ki sledijo zapovedim, ki jih je Jahve dal Mojzesu.

Ker so Palestinci brez svoje države, jih še vedno veliko živi v Izraelu, kjer so njihovi predniki živeli že pred stoletji. Leta 1987 pa so pričeli z organiziranimi protesti in uporom zoper tako politiko. Gibanje poznamo pod imenom intifada. V zgodovini izraelsko-palestinskega konflikta sta znani dve intifadi. Druga intifada se je začela z letom 2000 in še traja. Palestinci želijo doseči lastno samoupravo v Gazi in na Zahodnem bregu ter možnost, da bi se lahko vrnil v svojo domovino (Barberić 2005; Ganeri 1997: 10-20, Internet 58).

6.2 Pregled dogodkov med Izraelom in Palestino v letih 1917-2006

Za lažje razumevanje spora med Izraelci in Palestinci sem kronološko nanizala dogodke od leta 1917 do 1993, ko so Palestinci pričeli medsebojne spore reševati z množično uporabo samomorilskih bombnih napadov zoper Izrael. V nadaljevanju sem na kratko predstavila tudi dogajanja v okviru izraelsko-palestinskega konflikta vse do začetka leta 2006. Izraelsko-palestinski konflikt je del širšega arabsko-izraelskega konflikta, ki je nastal ob ustanovitvi judovske države Izrael leta 1948. Njegove korenine pa segajo še globlje v zgodovino, saj so se za ta košček zemlje od nekdaj borile tri velike religije: islam, krščanstvo in judaizem.

Kljub temu da se odvija na relativno majhnem območju, je konflikt že nekaj desetletij v ospredju zanimanja svetovne javnosti in medijev. Mnoge države, posamezniki in nevladne organizacije se čutijo povezane s tem območjem in z ljudmi zaradi kulturnih in religioznih vezi z islamom, arabsko kulturo, krščanstvom, judovstvom, ali pa preprosto zaradi ideoloških in ekonomskih interesov (Internet 92).

1917- Britanci z Balfoursko deklaracijo privolijo v ustanovitev judovske države v Palestini.

1929- Judje preženejo palestinske kmetovalce z njihove zemlje, Palestinci v Hebronu in Jeruzalemu ubijejo 133 Judov.

1936- Zaradi nacističnega preganjanja Judov iz Evrope jim Velika Britanija odobri naselitev v Palestini.

1947- Načrt Združenih narodov za razdelitev Palestine v dve ločeni državi- arabsko in izraelsko- naleti na odobravanje Izraelcev in nestrinjanje Palestinecev.

1948- Judje razglasijo državo Izrael.

1948- 49- Med Izraelci in Arabci se vname vojna, v kateri zmaga Izrael in prežene 725.000 Palestinecev iz njihovih domov.

1950- Izrael ustavi vračanje palestinskih beguncev.

1964- Ustanovljena je Palestinska osvobodilna organizacija (PLO).

1967- Izrael po šestdnevni vojni zavzame Zahodni breg in Gazo.

1968-72- Izraelci odvzamejo zemljo palestinskim kmetovalcem na zasedenih območjih in s tem kršijo mednarodno pravo. Gverilske skupine si pod okriljem Palestinske osvobodilne organizacije pridobijo nove člane.

1978- Skupina Palestinecev ugrabi izraelski avtobus in ubije 39 ljudi. V odgovor Izrael vdre v južni Libanon, kjer ubije 2500, prežene pa 250.000 Palestinecev. Uniči tudi mnogo vasi.

1982- Palestinski teroristi skušajo ubiti izraelskega veleposlanika. Izrael vdre v Libanon in ubije 100 palestinskih beguncev.

1983-85- Palestinski terorizem narašča.

1985- Mirovna pogajanja, v katera je vključena tudi Jordanija, ne uspejo, ker se Izrael in PLO medsebojno ne priznavata.

1987- V uporniškem gibanju, imenovanem intifada, Palestinci na zasedenih območjih demonstrirajo zoper izraelsko politiko.

1991- Na ameriško-rusko pobudo pride do mirovnih pogajanj v Madridu.

1993- V Washingtonu Izraelci in Palestinci uradno podpišejo mirovni sporazum, s katerim naj bi se Izraelci umaknili z zasedenih območij (Ganeri 1997: 30-31).

Sporazum iz Osla, ki je bil sprejet avgusta **1993**, in uradno podpisan septembra istega leta v Washingtonu, privede do medsebojnega priznanja države Izrael in organizacije PLO, ter posledično omejene suverenosti Palestincev na Zahodnem bregu in v Gazi. Pomemben korak k celovitemu reševanju problema je bil narejen septembra **1994**, ko sta palestinski predsednik Arafat in izraelski ministrski predsednik Rabin podpisala mirovni sporazum, ki je znan tudi kot Oslo II, z njim pa naj bi Palestinci pridobili več pravic. Vendar sporazum ni prinesel obljubljenega miru, teroristični napadi so se nadaljevali, predvsem s strani Hamasa in skupine PIJ. Velik udarec omenjenemu sporazumu je predstavljal uboj Rabina leta 1995. Leta **1999** sta Arafat in izraelski ministrski predsednik Barak, ob srečanju v Camp Davidu, želela doseči umiritev nastalih razmer, a zaman. Oktobra **2000**, po obisku takratnega opozicijskega voditelja Ariela Šarona na Tempeljski gori v Jeruzalemu, zopet izbruhne nasilje, začela se je intifada Al-Aqsa. Palestinci so zopet začeli s samomorilskimi bombnimi napadi na Izrael, ta pa je za povračilo z vojsko vdiral v Gazo in na Zahodni breg, da bi zatrl teroristične akcije. Šaron zmaga na parlamentarnih volitvah, prav zaradi svojih obljub o še radikalnejših ukrepih proti skrajnežem.

Junija **2003** je t.i. Bližnjevzhodna četverica, ki jo sestavljajo ZDA, EU, Rusija in ZN, predlagala podpis časovnega kažipota za ustavitev nasilja in terorizma ter ustanovitev neodvisne palestinske države. Kljub časovnemu načrtu za mir med Izraelci in Palestinci se izraelski ministrski predsednik Šaron ni preveč ukvarjal s pogajanjem. Odločil se je, da bo Izrael fizično ločil od palestinskih ozemelj in začel gradnjo varnostnega zidu na Zahodnem bregu, pri tem pa ni pozabil zajeti judovskih naselbin. Decembra **2003** je Šaron, z načrtom enostranskega umika iz Gaze, presenetil mednarodno skupnost in razjezil judovske naseljence ter desničarske Jude, ki so ga imeli vsa ta leta za svojega močnega zaveznika. Kljub nasprotovanju znotraj vlade in svoje stranke ter grožnjami z atentatom se je odločil, da bo vztrajal, tudi če bo tvegjal predčasne volitve. Februarja **2005** sta sedanji palestinski predsednik Abas in Šaron, na vrhu v egiptovskem Sharm el-Sheiku, sklenila premirje. Septembra **2005** se je umik iz Gaze končal, pravi nameni Šaronovega načrta pa ostajajo zaviti v meglo. Predaja Zahodnega brega po njegovem mnenju ni bila mogoča, o vzhodnem Jeruzalemu, ki ga Palestinci vidijo kot prestolnico bodoče države, se nikoli ni želel pogovarjati. Razmere so se dramatično spremenile januarja **2006**, ko je Ariela Šarona zadela možganska kap in dokončno prekinila njegovo politično kariero, Hamas pa je na parlamentarnih volitvah premagal od korupcije in neučinkovitosti utrujeno skupino Fatah.

Ugrabitev treh izraelskih vojakov je bil povod, da je Izrael z vojsko ponovno vdrl v Gazo, in se spustil v pravo vojno s Hezbolah, ki je na napad odvrnil z raketiranjem izraelskih obmejnih mest. Spopadi, v katerih sodeluje izraelsko letalstvo in pehota, libanonska vojska pa zaradi zapletenih razmer stoji ob strani, največ žrtev terjajo med civilisti (Barberić 2005; Internet 78; Internet 100). Med Palestinci predstavlja boj proti Izraelu in njegovo uničenje ključni cilj, ki ima globoke socialno-kulturne in politične korenine. Izrazita palestinska nastrojenost zoper Izraelce je zgolj povečevala nasilje med sprtima stranema. Palestinski izobraževalni sistem, mediji, literatura, glasba in kinematografi v veliki meri širijo proti-izraelske ideje, ki včasih degenerirajo v skrajni antisemitizem. Doseganje zastavljenega cilja Palestinec pa se v veliki meri izraža z aktivnostmi palestinskih terorističnih skupin zoper Izrael (Internet 70; Figchel 2002).

6.3 Teroristične skupine, ki so aktivne v izraelsko-palestinskem konfliktu

Tudi v patriarhalni in tradicionalni palestinski družbi so samomorilski napadi postali pogost pojav, predvsem na Zahodnem bregu in v Gazi, kjer je delovanje Hamasa in Palestinskega islamskega džihada bolj prisotno (Beyler 2003b). V tabeli 6.2 so predstavljene posamezne teroristične skupine, ki delujejo v okviru izraelsko-palestinskega konflikta in v nadaljevanju tudi opisane. Skupine Hamas, Hezbolah in PIJ so bile predstavljene že v prejšnjem poglavju, zato jih tu ne bom ponovno opisovala.

Skupina Fatah ali Nacionalno gibanje za osvoboditev Palestine velja za najstarejšo izmed palestinskih terorističnih skupin oziroma gibanj, ki so stopile v veljavo leta 1965 in kasneje. Skupina je imela popoln nadzor nad PLO in njenimi institucijami. Glavno vodilo njenega delovanja je nacionalizem in s tem ustanovitev neodvisne Palestine (Karmon 2002).

Skupina Tanzim je oborožena veja Fataha, velja za neuradno »palestinsko vojsko«, ki lahko izvaja napade zoper izraelske varnostne službe in civiliste, ne da bi kršila mirovni sporazum. Ob izbruhu druge intifade je bila na prvi bojni črti. Skupino vodi nacionalistična ideologija, člani skupine pa sebe smatrajo za avantgardo palestinske države (Internet 56).

Mučeniške brigade Al-Aqsa so močno povezane s Fatahom in igrajo ključno vlogo v drugi intifadi. Prvotne tarče skupine so bili izraelski vojaki in naseljenci na Zahodnem bregu in v Gazi, po letu 2002 je skupina svoje teroristične akcije usmerila tudi na izraelska mesta. Brigade sicer izvajajo samomorilske bombne napade, kot jih izvajajo islamski fundamentalisti v okviru Hamasa in Palestinskega islamskega džihada, a je ideologija Mučeniških brigad v palestinskem nacionalizmu in ne v političnem islamu (Internet 27).

Tabela 6.2: Razdelitev terorističnih skupin, ki so aktivne v izraelsko-palestinskem konfliktu glede na njihovo nacionalno pripadnost

Teroristična skupina	Nacionalna pripadnost
Demokratska fronta za osvoboditev Palestine (DFLP)	Palestina
Fatah	Libanon
Fatah Tanzim	Palestina
Force 17	Palestina
Hamas	Palestina
Hezbollah	Libanon
Kach in Kahane Chai	Izrael
Mučeniške brigade Al-Aqusa	Palestina
Ljudska fronta za osvoboditev Palestine (PFLP)	Palestina
Poveljstvo ljudske fronte za osvoboditev Palestine (PFLP-GC)	Palestina
Palestinska osvobodilna fronta (PLF)	Irak
Palestinski islamski džihad (PIJ)	Palestina
Ljudska odporniška fronta (PSF)	Sirija

Vir: (Internet 51).

V sedemdesetih letih je bila ustanovljena skupina z imenom Force 17, ki je kasneje postala elitna enota PLO oziroma je bila bolj znana kot osebna straža palestinskega predsednika Arafata. Ukvarjala se je z zbiranjem obveščevalnih podatkov in izvajala teroristične napade. Po letu 1984 je svoje teroristične akcije usmerila tudi v Evropo.

Čeprav je bila skupina Force 17, z vzpostavitvijo PA, uradno razpuščena, večina njenih članov deluje v sedanjih predsedniških varnostnih silah. Pomembno vlogo ima v drugi intifadi, kjer izvaja teroristične napade zoper izraelske tarče, četudi je njena glavna naloga zgolj zagotavljanje varnosti predsedniku in ostalih pomembnih politikov. Skupina ni znana po izvajanju samomorilskih bombnih napadov (Internet 57).

Kach in Kahane Chai sta izraelski teroristični skupini, ki si prizadevata za biblijsko državo Izrael, torej ju v uporabo terorizma vodijo religiozni motivi. Radikalni ameriški Jud, Meir Kahane, je ustanovitelj skupine Kach. Po njegovem umoru leta, 1990, je njegov sin ustanovil skupino Kahane Chai. Leta 1994 so obe skupini tudi Izraelci razglasili za teroristični. Skupini kahancev imata simpatizerje v ZDA in Evropi, njihovo število ni znano, sicer je njuno delovanje prisotno na območju Gaze in Zahodnega brega. Skupina Kach je znana po izvajanju manjših terorističnih napadov, vendar obseg njenega delovanja ni popolnoma jasen (Knific 2002: 58; Internet 28).

PFLP, DPLP, PFLP-GC so skrajno levo usmerjene palestinske skupine oziroma gibanja, ki so se oblikovala po letu 1967. Postale so glavne nasprotnice PLO, ki jo je ustanovil s Arafat pod pokroviteljstvom Arabske lige (Internet 27). V osemdesetih letih je PLO postala krovna organizacija, znotraj katere je delovalo več različnih gibanj, ki so imele skupni cilj - ustanovitev neodvisne Palestine. Politika Arabske lige je bila bolj upravljiva kot politika Fataha, vendar je slednji, po porazu arabskih držav v šestdnevni vojni z Izraelom 1967, izšel kot najmočnejše gibanje znotraj PLO. Fatah je leta 1969 prevzel vodenje PLO, Arafat pa je postal predsednik izvršnega odbora te organizacije. PLO je postala neodvisna narodnoosvobodilna organizacija s sedežem v Jordaniji. Arafat je nato razvil PLO kot državo v državi, ki je imela svoje lastne oborožene sile. Iz Jordanije je izvajal nenehne gverilske vpade v Izrael, česar se je jordanski kralj Husein kmalu naveličal. Napetosti med PLO in Amanom so postajale vse hujše, zato je leta 1970 prišlo do odprtega spopada, pri čemer je PLO-ju pomagala tudi Sirija, ki je s približno 200 tanki vdrla v Jordanijo. Arafat in njegova PLO sta kmalu doživela "črni september" in velik poraz, zaradi česar se je moral leta 1971 preseliti v Bejrut v Libanonu, kjer je skušal obnoviti delovanje PLO. V tem času je leta 1974 tudi kot prvi predstavnik kake nevladne organizacije, kar je PLO uradno bila, nagovoril Generalno skupščino ZN, Združeni narodi pa so ob tem PLO-ju odobrili status opazovalke. PFLP je temu močno nasprotovala.

PLO je znana po izvajanju samomorilskih bombnih napadov v Jeruzalemu in drugih izraelskih mestih. Podpira jo Savdova Arabija in druge države na Bližnjem vzhodu (Internet 88).

Skupine PFLP, DPLP, PFLP-GC so bile v devetdesetih letih, ko je Arafat vzpostavil palestinsko avtonomno vlado (PA) v večjem delu Zahodnega brega in Gaze, na stranskem tiru. Uveljavljati so se začele v septembru leta 2000, ko se je začela druga intifada, in sicer z izvajanjem terorističnih napadov zoper izraelske tarče.

PFLP je markistično-leninistična skupina, ki jo je leta 1967 ustanovil George Habas. V sedemdesetih letih je izvedla vrsto terorističnih napadov, po letu 1978 so njeni cilji postali predvsem Izrael in zmerne arabske države. Ima 800 članov prve bojne črte, ki delujejo v Siriji, Libanonu in Izraelu ter na okupiranih ozemljih. Sirija skriva člane skupine in jim nudi finančno podporo. Skupina velja za pionirko v tehniki ugrabitve letal v poznih šestdesetih in sedemdesetih letih, bila pa je odgovorna tudi za prvi atentat na izraelskega ministra, ki je bil izveden leta 2001. V letu 2003 je skupina izvajala tudi samomorilske bombne napade. Skupina PFLP-GC ima tesne stike s Sirijo in Iranom, usmerjena je v gverilske operacije v južnem Libanonu in manjše napade v Izraelu, na Zahodnem bregu in v Gazi. Skupščina ima sedež v Siriji, podpira pa jo Iran. PLF je začela delovati leta 1977 po odcepitvi od PFLP-GC. Deluje iz Iraka, kjer ima tudi veliko podporo in nasprotuje PLO. DFLP je marksistično-leninistična skupina, ki je bila ustanovljena leta 1969 po ločitvi od PFLP. Skupina verjame, da bodo palestinski cilji doseženi zgolj z nasiljem. Izvaja teroristične napade znotraj Izraela in nasprotuje sporazumom, ki so bili podpisani z Izraelom. Želi revolucionarno spremeniti arabski svet, predvsem v konzervativnih monarhijah, podpira vsa osvobodilna gibanja zoper imperializem in rasizem. Skupina PSF je bolj znana pod imenom Palestinska ljudska odporniška fronta, ustanovljena v letu 1967 kot ločena frakcija Fataha. Svoj sedež ima v Libanonu. Svoje teroristične akcije pa usmerja zoper Izrael preko libanonske meje in drugih držav (Internet 27; Internet 30; Internet 50; Internet 52).

Med omenjenimi terorističnimi skupinami so v obdobju med leti 2000-2005, samomorilske bombne napade v okviru izraelsko-palestinskega konflikta, izvajale Hamas, PIJ, Fatah in PFLP. Največ tovrstnih napadov je izvedel Hamas, in sicer 58, sledi mu skupina PIJ, ki jih je izvedla 39. Različne frakcije Fataha so v omenjenem obdobju izvedle 33 samomorilskih bombnih napadov, 8 pa jih je izvedla PFLP.

V letu 2004 je bilo v palestinskem samomorilskem terorizmu opaziti tudi vpletenost Irana in skupine Hezbolah. Hezbolah je aktiviral teroristične celice na območju Gaze in Samarije, njegovo delovanje je bilo usmerjeno v izvajanje smrtonosnih napadov zoper Izrael in v povečanje terorističnih zmogljivosti; k temu je pripomogel predvsem z vlaganjem denarja v infrastrukturo terorističnih skupin. Skupini Hamas in PIJ pa imata veliko podporo v Siriji. Velja omeniti, da zunanja podpora predstavlja dodatni motivacijski faktor za izvajanje samomorilskih napadov (Internet 60; Internet 73).

6.4 Izvajanje samomorilskih bombnih napadov v okviru izraelsko-palestinskega konflikta

Začetki izvajanja samomorilskih bombnih napadov, ki so jih proti Izraelu pričeli izvajati Palestinci, segajo v april 1993. Takrat je član teroristične skupine Hamas, po tem ko je avto napolnjen z eksplozivom parkiral pred dvema avtobusnima postajama v vasi Jordan, sprožil eksploziv, pri tem pa ostal v avtu. Od tega trenutka dalje so postali samomorilski bombni napadi primarna oblika bojevanja Palestinecev zoper Izraelce (Moghadam v Internet 112).

Podatki centra za nacionalno-varnostne študije univerze Haifa kažejo, da je bilo v obdobju med letom 1993 in februarjem leta 2000, le 7,2% od vseh izvedenih (53 od 738) terorističnih napadov zoper izraelske tarče takih, ki so bili uspešni samomorilski bombni napadi (Weinberg, Padahzur in Cannetti-Nisim 2003: 141-144). Ob izbruhu intifade Al-Aqsa v letu 2000 pa se je število samomorilskih bombnih napadov, v primerjavi z drugimi vrstami napadov, povečalo, hkrati so postali bolj smrtonosni (Weinberg, Padahzur in Perliger 2003: 405-425). V šestih letih prve intifade je umrlo 1162 Palestinecev, medtem ko je bilo na strani Izraela v istem obdobju le 174 smrtnih žrtev. Če preračunamo, to pomeni, da pride 6 do 7 Palestinecev na enega Izraelca. V drugi intifadi je bilo razmerje 5:1 v korist Izraelcev. Od marca leta 2001 so postali samomorilski bombni napadi del vsakdana, razmerje smrtnih žrtev se je spremenilo v 1,7:1 v prid Izraelcem (Weinberg, Padahzur in Cannetti-Nisim 2003: 141; Internet 19).

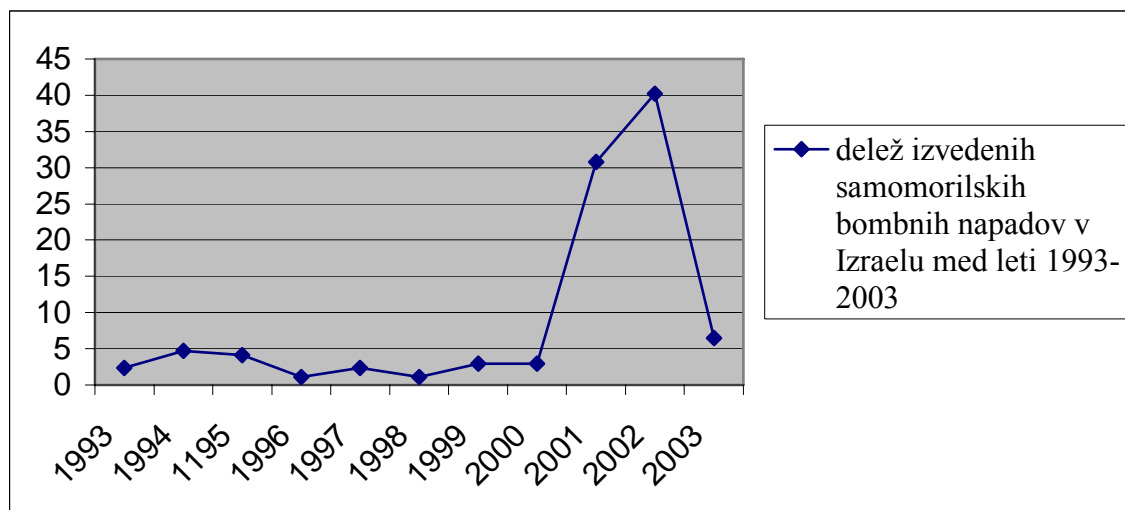
Na drugi strani predstavljena tabela 6.3 in kasneje graf 6.1, prikazujeta število oziroma delež izvedenih samomorilskih bombnih napadov v Izraelu med leti 1993-2003. Velja poudariti, da številke o izvedenih napadih v omenjenem obdobju nekoliko varirajo od vira do vira.

Tabela 6.3: Prikaz števila izvedenih samomorilskih bombnih napadov v Izraelu med leti 1993-2003

Leto izvajanja samomorilskih napadov	Število izvedenih samomorilskih bombnih napadov
1993	4
1994	8
1995	7
1996	2
1997	4
1998	2
1999	5
2000	5
2001	52
2002	68
2003	12

Vir: (Internet 110).

Graf 6.1: Prikaz deleža izvedenih samomorilskih bombnih napadov v Izraelu med leti 1993-2003

Kot sprva kaže zgornja tabela in je kasneje lepo razvidno iz grafa, je opazen trend povečanja števila izvedenih samomorilskih bombnih napadov.

Tovrstni napadi so se v večjem številu začeli pojavljati po letu 2000, ko se je začela druga intifada, kajti v omenjenem letu so se odnosi v okviru izraelsko-palestinskega konflikta, kljub dogovoru iz Sharm el-Sheikha, leta 1999, ponovno zaostri (Kanter 2000). Palestinci so v boju zoper izraelske tarče množično uporabljali samomorilske bombne napade. Izjemno veliko število tovrstnih napadov je bilo v letu 2002, ko je bilo izvedenih kar 40% vseh samomorilskih napadov omenjenega obdobja. Zaradi tolikšnega števila izvedenih napadov so se Izraelci odločili, da svoje prebivalce dodatno zavarujejo in zato so že v letu 2002 začeli z gradnjo varnostnega zidu na Zahodnem bregu. Slednji predstavlja zgolj fizično pregrado in ne določa meja med sprtima stranema. Namen varnostnega zidu naj bi bil preprečevanje terorističnih napadov na Izrael, Palestinci pa nanj gledajo kot na nezakonito prilaščanje njihove zemlje. To stališče je leta 2004 podprlo tudi Meddržavno sodišče v Haagu, ki je presodilo, da je gradnja zidu nezakonita. Postavitev varnostnega zidu je že v letu 2003 pokazala na zmanjšanje števila izvedenih samomorilskih bombnih napadov (Internet 70; Internet 100).

Za leto 2005 je slika o palestinskih samomorilskih bombnih napadih nekoliko drugačna, kajti analize, ki jih je opravil center za terorizem in obveščevalno dejavnost na temo Palestinskega terorizma v letu 2005 kažejo, da se je število izvedenih samomorilskih bombnih napadov na območju Gaze in Zahodnega brega v letu 2005 zmanjšalo kar za 40% v primerjavi z letom 2004. Leta 2005 je bilo od vseh terorističnih napadov, ki jih je bilo 2365, le 7 izvedenih samomorilskih bombnih napadov, 15 je bilo preprečenih. Leta 2004 je bilo 15 izvedenih tovrstnih napadov, preprečenih je bilo 119. Leta 2002 je bilo (glej tabelo 6.3) kar 68 izvedenih samomorilskih bombnih napadov in 112 preprečenih. Analiza pridobljenih podatkov za leto 2005 je pokazala na trend upadanja števila samomorilskih bombnih napadov v okviru izraelsko-palestinskega konflikta, s tem pa se je zmanjšalo tudi število žrtev tovrstnih napadov (Internet 73).

Omenjeni trend gre pojasniti s protiukrepi izraelskih varnostnih sil, ki so leta 2005 izvedle nekaj tisoč aretacij in ubile nekaj operativcev v terorističnih skupinah, izvajale zračne napade in obstreljevale teroristične centre v Gazi. K omejevanju tovrstnih napadov je pripomogla tudi postavitev varnostnega zidu. Spremembe so bile opazne tudi med Palestinci. Z nastopom novega predsednika Abasa je bil, 17.4.2005, sklenjen dogovor o prekinitvi nasilja, ki je bil dosežen med palestinsko avtonomno vlado in palestinskimi terorističnimi skupinami.

Dogovor je vključeval prenehanje izvajanja terorističnih akcij, vrnitev na neoboroženi boj s poudarkom na političnih sredstvih, razorožitev terorističnih skupin, končanje obdobja anarhije in določitev palestinske avtonomne vlade kot edinega vladarja ozemlja. Vendar dogovor ni prinesel temeljnih sprememb glede uporabe terorističnih napadov s strani Palestincev kot legitimnega sredstva v boju zoper Izrael. Hamas je po omenjenem dogovoru sicer zmanjšal število samomorilskih bombnih napadov, zaradi želje po delovanju v palestinskem političnem sistemu, saj se je zavedal, da potrebuje veliko podporo s strani ljudstva. Obenem pa je naskrivaj nudil pomoč drugim terorističnim skupinam, saj ga na ta način niso mogli direktno obtožiti za izvajanje samomorilskih bombnih napadov. Skupina PIJ je s tovrstnimi napadi v veliki meri nadaljevala, s tem pa ni upoštevala dogovora o prekinitvi nasilja, ki je bil sklenjen med palestinskimi terorističnimi skupini in PA, obenem pa je kršila dogovor iz Sharm el-Sheikha leta 2005, saj je imela močno podporo v Siriji in Iranu. Tudi Hezbolah je nadaljeval s svojimi terorističnimi akcijami v Libanonu. Kljub omenjenim dogovorom in umiku izraelske vojske z območja Gaze ob koncu leta 2005, so samomorilski bombni napadi v letu 2006 postali stalnica v okviru izraelsko-palestinskega konflikta, kar je v veliki meri posledica šibkosti palestinskega predsednika Abasa in palestinske avtonomne vlade, in to se kaže v anarhiji in vladajočemu kaosu (Internet 61).

6.5 Kdo so palestinski samomorilski bombni napadalci

Če se ozremo na slabe družbeno-politične razmere, v katerih so generacije Palestincev živele, lažje razumemo, zakaj je velika večina ljudi postala frustriranih, depresivnih ali celo nagnjenih k samomoru. Nemoč in velika želja po maščevanju izraelskim oblastem, zaradi okupacije in neznosnih razmer na okupiranih območjih Gaze in Zahodnega brega, največkrat vodita Palestince v izvajanje samomorilskih bombnih napadov.

6.5.1 Prototipi palestinskih samomorilskih bombnih napadalcev

1. Verski fanatik.
2. Nacionalistični ekstremist.
3. »Maščevalec«.
4. »Izkoriščeni«.

6.5.1.1 Verski fanatik

Predstavlja samomorilskega napadalca, katerega primarno vodilo je religija, kar opravičuje džihad, saj jim je obljubljeno lepo posmrtno življenje. Posameznike, katerih primarni motiv za izvajanje samomorilskih napadov je religija, ponavadi zaznamuje religiozno družbeno okolje in so člani islamskih organizacij, kot sta Hamas in PIJ. Obenem so večinoma neporočeni in mladi. Vse do druge intifade je bila večina deležna poglobljene verske vzgoje, v času druge intifade se je ta obseg zmanjšal. Velika je verjetnost, da je bila večina samomorilskih napadalcev navdahnjenih s strani verskih voditeljev. Navkljub dejstvu, da Palestinci živijo v duhu islama, ta pa v svojem bistvu prepoveduje samomor in nasilna dejanja zoper druge, predstavljajo samomorilski napadi, kot je bilo že omenjeno, dosego nekega višjega cilja, pomenijo izoblikovanje mučenika, ki ga še živeči častijo in jim je v ponos. Tu se islam nekoliko oddalji od svoje prepovedi izvajanja nasilnih dejanj in samomora.

6.5.1.2 Nacionalistični ekstremist

Predstavlja samomorilskega napadalca, katerega primarno vodilo je nacionalistični ali politični cilj. Tisti, ki so opredeljeni s tem prototipom samomorilskega napadalca, najpogosteje svoja dejanja opravičujejo z razlogi, kot so nacionalna osvoboditev, padec mirovnega procesa, izraelska okupacija in z bojem za ustanovitev palestinske države. Večina nacionalističnih fanatikov izhaja iz vrst terorističnih skupin Fatah-Tanzim in Mučeniških brigad Al-Aqsa. Prototip samomorilskega napadalca s političnim motivom pa kaže na sledenje političnim ciljem. Oblikovanje takega prototipa je bilo prisotno v Izraelu po letu 2002. Posamezniki so bili najverjetneje pod vplivom posvetnih voditeljev Palestine in navdahnjeni z idejami o samomorilskih napadih že v izobraževalnem sistemu, saj le-ta v veliki meri vzpodbuja sovraštvo zoper Izraelce.

6.5.1.3 »Maščevalec«

Predstavlja samomorilskega napadalca, katerega primarno vodilo je maščevanje. Ponavadi gre za maščevanje smrti družinskih članov oziroma sorodnikov ali prijateljev, lahko se razlog skriva v občutku ponižanja, ki so ga pridobili zaradi nenehnih pritiskov izraelskih oblasti. Lahko pa je samomorilski napad posledica družinskih sporov, ki v posamezniku vzbudijo prepričanje, da je njegovo življenje brez pomena in samomor predstavlja edino rešitev. Kot kažejo študije, pa predstavlja maščevanje enega glavnih motivov, ki ga uporabljajo palestinski samomorilski bombni napadalci zaradi pritiskov, ki so jih deležni od Izraela.

6.5.1.4 »Izkoriščeni«

Predstavlja samomorilskega napadalca, ki ga teroristične skupine izkoristijo, da za njih opravlja samomorilske napade. Večina je mlajših, še mladoletnih, ki nimajo druge izbire zaradi razmer, v katerih živijo ali preprosto niso dovolj močni, da bi se uprli pritisku skupin. Večina namreč živi v slabih socialno-ekonomskih razmerah zaradi nenehnih trenj in pritiska s strani Izraela, ki Palestincem ne dovolijo svobode in neodvisnosti. Te slabe razmere pa vodijo posameznika v izvajanje samomorilskega napada, saj se zaveda, da bo njegova družina za njegovo dejanje nagrajena, in si bo izboljšala svoj socialno-ekonomski položaj. Zelo verjetno je, da je bila večina samomorilskih napadalcev tega tipa izkoriščenih zaradi razmišljanja, da je pomembna le zmaga in ne sredstva, s katerimi se do nje pride. Torej važno je le izboljšanje socialno-ekonomskega položaja in lepo posmrtno življenje, ne glede na pot, ki vodi do tja.

Prototipi palestinskih samomorilskih bombnih napadalcev dobivajo navdih:

1. v mošejah (verski fanatik);
2. v izobraževalnih ustanovah in palestinskih medijih (nacionalistični ekstremist);
3. v ranah, zadanih s strani Izraela (»maščevalec«);
4. s strani palestinske avtonomne vlade (»izkoriščani«).

(Shaul in Shmuel 2003; Wintkates 2006)

Naslednja tabela 6.4 predstavlja spremenljivke, na podlagi katerih sta raziskovalca Weinberg in Pedahzur označila palestinskega samomorilskega bombnega napadalca. Študija je zajela obdobje desetih let, a sta podatke razdelila v dve obdobji. Prvo obdobje je med leti 1993-1999, ki označuje posledice mirovnega sporazuma iz Osla; drugo obdobje zajema leta med 2000-2003 in predstavlja obdobje druge intifade.

Tabela 6.4: Prikaz značilnosti palestinskih samomorilskih bombnih napadalcev v Izraelu med leti 1993-2003

Spremenljivka	1993-1999		2000-2003	
PRIPADNOST TERORISTIČNI SKUPINI	Hamas	31,6%	PFLP	3,7%
			PIJ	26,4%
	PIJ	68,4%	Fatah	30,1%
			Hamas	39,8%
SPOL	ženski	0%	Ženski	4,5%
	moški	100%	Moški	95,5%
POVPREČNA STAROST	23,27 let		21,8 let	
IZOBRAZBA	osnovna	9,1%	osnovna	13,5%
	srednja	42,4%	srednja	53,1%
	akademska	48,5%	akademska	30,4%
TIP IZOBRAZBE	religiozna	51,6%	religiozna	53,1%
	posvetna	48,4%	posvetna	46,9%
ZAPOSLOTVENI STATUS	zaposlen	71,4%	zaposlen	62,3%
	brezposeln	28,6%	brezposeln	37,7%
ZAKONSKI STAN	samski	91,9%	samski	92,6%
	poročen	9,1%	poročen	8,4%
TARČE	avtobusi	28,9%	avtobusi	12,9%
	avtobusne postaje	15,8%	avtobusne postaje	13,6%
	gosto naseljene ulice	13,2%	gosto naseljene ulice	12,1%
	trgovinski centri	10,5%	trgovinski centri	3,8%
	restavracije	2,6%	restavracije	12,9%
	osebje varnostnih sil	10,5%	osebje varnostnih sil	26,5%

Vir: (Internet 111).

Kot je razvidno iz zgornje tabele, je med leti 1993-1999 kar 31,6% palestinskih samomorilskih bombnih napadalcev **izhajalo iz vrst** teroristične skupine Hamas. Polovico več je bilo včlanjenih v teroristični skupini PIJ, in sicer 68,4%. Hamas je postal izjemno aktiven v zgodnjih fazah druge intifade, deloval je večinoma na področju Gaze in ponekod na Zahodnem bregu.

Na svojo stran je pridobil veliko beguncev, ki so živeli v neugodnih socialno-ekonomskih razmerah. Med leti 2000-2003 je opaziti izoblikovanje samomorilskih bombnih napadalcev tudi v drugih terorističnih skupinah, kot sta PFLP in Fatah. Kar se **spola** tiče, je bilo do leta 2000 v samomorilskih bombnih napadih opaziti le moške izvajalce, kasneje so se začele pojavljati tudi ženske, kar je razvidno iz tabele. Ob tem velja omeniti, da je opazen tudi trend uporabe otrok, ki v omenjeno študijo sicer niso bili vključeni, je pa njihova prisotnost v tovrstnih napadih obrazložena v zadnjem delu mojega diplomskega dela.

Povprečna starost palestinskih samomorilskih bombnih napadalcev je nizka in se je po letu 2000 še znižala, na 21,8 let. Kar se **stopnje izobrazbe** tiče, med leti 1993-1999, izstopajo akademsko izobraženi posamezniki, takih je bilo 48,4%. Po letu 2000 pa se je povečal delež takih, ki imajo le osnovnošolsko izobrazbo in je bilo akademsko izobraženih precej manj glede na prejšnje obdobje, le 30,4%. Večina ima **religiozno izobrazbo** oziroma vzgojo, kar je opazno v obeh obdobjih.

Po letu 2000 se je povečal tudi delež **brezposelnih** posameznikov, takih je bilo kar 37,7%, zato so se pogosto odločali za izvajanje samomorilskih napadov, saj je opaziti splošen trend denarnega nagrajevanja družin, katerih član je umrl v samomorilskem napadu. Na omenjeni način veliko napadalcev reši ekonomski položaj svoje družine. Samomorilski bombni napadalci so **večinoma samski**, takih je čez 90%. Kot **tarče** palestinskih samomorilskih bombnih napadov so, v obdobju med leti 1993-1999, izstopali avtobusi, po letu 2000 pa se je povečalo število samomorilskih bombnih napadov usmerjenih zoper osebje izraelskih varnostnih sil. Nasploh pa so večinoma tarče kraji, kjer se množično zbirajo ljudje.

Palestinski samomorilski terorizem lahko označimo tudi kot kombinacijo altruističnega in fatalističnega samomorilnega obnašanja. V muslimanskem okolju je občutiti veliko družbeno odobravanje v smeri mučeništva, kar je dodatni razlog, da se posameznik odloči za samomorilski napad. Izvajalec napada se zaveda, da bo s svojim dejanjem pomagal družbi za doseg skupnega cilja in posledično bodo ljudje nanj ponosni. V tem pogledu se zdi, da gre za izvedbo altruističnega⁵ oziroma akutnega altruističnega samomora.

⁵ Podkategorija Durkheimovega altruističnega samomora je vsebinsko blizu fenomenu samomorilskega terorizma, kajti kategorija akutnega altruističnega samomora označuje samomor mučenicov. Mučeniki si pridobijo veličasten prostor v duhovni in mistični sferi onkraj življenja na Zemlji. Posameznik, ki se odloči za akutni altruistični samomor, se mora zavedati, da nima lastnega življenja in da mu bo onkraj bolje (Young v Weinberg, Pedahzur in Perliger 2003: 409).

Lahko pa palestinske samomorilske bombne napadalce označimo kot izvajalce fatalističnega⁶ samomora, kajti v družbeni ureditvi, kjer so pod nenehnimi pritiski Izraelcev, se jim zdi samomor pogosto edina rešitev iz brezizhodnega položaja (112).

6.6 Vpletenost palestinskih žensk in otrok v samomorilske bombne napade

6.6.1 Status žensk v islamu

Beseda islam ima arabske korenine in pomeni »mir« in »poslušnost«. Islam uči, da posameznik lahko najde svoj mir, le če je podložen vsemogočnemu bogu, torej Alahu, tako v duši kot v srcu. Pripadniki islama se imenujejo muslimani, kar pomeni pokorni. Na svetu je okrog milijardo muslimanov, v glavnem so na Bližnjem vzhodu, severni Afriki in v nekaterih delih Azije. Islam je druga, za krščanstvom najbolj razširjena religija, število vernikov pa se najhitreje povečuje. Muslimani imajo nekatere nazore o Bogu in zgodovini enake kot judje in kristjani. Najpomembnejši dogodek v muslimanski zgodovini je bilo razodetje božje besede Mohamedu, v začetku 7. stoletja. Mohamed pa je zaslovel kot božji poslanec in prerok (Internet 13).

Lahko rečemo, da je status žensk v islamu sporna tema razprav že nekaj desetletij. Zanimiv je proces, po katerem so palestinske ženske postale mučenice oziroma islamikaze z namenom, da bi si pridobile višji položaj. Poznamo ultra-konzervativne družbe, kot so tiste v Savdski Arabiji, Sudanu in Iranu, ki zahtevajo, da so njihove žene zaščitene in branjene. Branili naj bi jih pred pohlepno moško družbo, ki jih obdaja, kot tudi pred lastnim poželenjem in stereotipno lahkomiselnostjo (Internet 35).

⁶ Fatalistični samomor je največkrat posledica brezizhodnega položaja, kar je velikokrat posledica trajajočega političnega ali ekonomskega pritiska v tradicionalnih družbah (Johnson in Taylor v Weinberg, Pedahzur in Perliger 2003: 409). Fatalistični samomor označuje beg iz okolja, kjer oseba enostavno ne vzdrži več. Število izvedenih fatalističnih samomorov je v veliki meri povezano s političnim totalitarizmom. Bolj stroga, ko je oblast in bolj, ko izvaja pritisk nad svojimi državljani, večja je možnost za izvajanje fatalističnega samomora med posamezniki. V totalitarnem režimu, kjer je izjemno malo prostora za svobodo in človekovo dostojanstvo, imajo osebe s samomorilnimi težnjami še večji zagon za dejansko izvedbo samomora (Stack v Weinberg, Pedahzur in Perliger 2003: 409).

Islamski fundamentalisti, ki omejujejo ženske, obenem prepoznavajo njihovo vrednost in vlogo v družini, pri vzgoji otrok ter občasno v boju, ki pa že po sami definiciji pomeni mešanje z moškim spolom, namreč odreči se morajo svoji tradicionalni obleki in navsezadnje so tudi vpletene v nasilje. Tu pa se nam pojavi vprašanje, kako razložiti te nasprotujoče si poglede (Israeli 2004: 66; Internet 98).

Del odgovora se skriva v konceptu časti znotraj islama, namreč Arabci razlikujejo med moško in žensko častjo. Moška čast je povezana z delom, ki ga opravlja in s podobo, ki si jo ustvarja. Ohrani jo le, če jo vzdržuje, ščiti in v primeru izgube, da jo je sposoben pridobiti nazaj. Ženska čast se nanaša na njeno intimo, sposobnost dostojnega oblačenja, na ohranitev njene nedolžnosti vse do poroke, na sposobnost uglajenega obnašanja ter nevstopanja v moško družbo, kar je nemoralno oziroma slabo že po sami definiciji. V primeru, da ženski spodleti v katerem izmed naštetih pogledov, je njena čast izgubljena za vedno. Izvajanje samomorilskih napadov pomeni za muslimane nujnost obrambe lastnega ozemlja oziroma religije pred napadi nasprotnika. Svoboda in življenje brez tabujev je, v očeh puritanskih muslimanov, postal najbolj negativen aspekt zahodne družbe. Ženske, ki sprejmejo običaje Zahoda, postanejo v očeh muslimanskih fundamentalistov najhujši in najbolj pokvarjeni povzročitelji socialnega razkroja (Israeli 2004: 66-71).

Z začetkom 20. stoletja so se muslimanske ženske, z intenzivnejšim procesom modernizacije, približale svojim kolegicam na Zahodu. Povečana je bila prisotnost muslimanskih žensk v javni sferi, pri izobraževanju, nakupovanju, na delovnih mestih in na krajih za zabavo, kjer je povsod prihajalo do mešanja spolov. Hassan Turabi, duhovni vodja Sudana, je k proučevanju vprašanja žensk v muslimanski družbi pristopil pragmatično. Označil se je za zagovornika ukinitve mnogih omejitev glede spola, vse dokler se ohranijo temeljna muslimanska stališča in vrednote (Israeli 2004: 73-93; Internet 49; Internet 65).

6.6.2 Vloga žensk bojevnic v palestinski družbi in pojav nove ženske - islamikaze

Palestinske ženske so odigrale pomembno vlogo v nacionalnem boju, predvsem na samem začetku prve intifade in kasneje druge, leta 2000. Prisostvovala so na demonstracijah, v nacionalnih odborih in se pojavljale kot »boginje«, ki so spremljale svoje sinove v džihad zoper Izrael.

Nekatere palestinske ženske, kot je recimo Laila Khaled, so postale legende, saj so bile aktivne udeleženke v palestinskem terorizmu v letu 1970. Zaradi omejitev v konzervativnih krogih palestinske družbe, ženske kljub svojemu prispevku v nacionalnem boju, niso bile deležne vrednotenja, kot so si ga zaslužile. Leta 1980 so se energične in podjetne palestinske ženske lotile oblikovanja nevladnih združenj, ki so ustanovila različne raziskovalne centre. Obenem so podpirale udeležbo žensk v procesih sprejemanja nacionalnih odločitev, kar so storile preko izobraževanja in usmerjanja v strokovnost ter s tem dvignile svoj status v družbi. Čeprav se je le nekaj žensk odločilo za aktivno sodelovanje v nacionalnem boju zoper Izrael, je večina ženskih gibanj, po vzpostavitvi PA leta 1994, povečala svoje aktivnosti v smeri zagotavljanja večjih pravic žensk, tako človekovih kot državljanskih pravic. Žal je bila oblast nekoliko otopela za ženske zahteve, ker se je bala osramotitve v mednarodnem obsegu. Tako so palestinske ženske svoje želje po sodelovanju pri oblikovanju države preložile na boljše čase (Sela v Israeli 2004: 81).

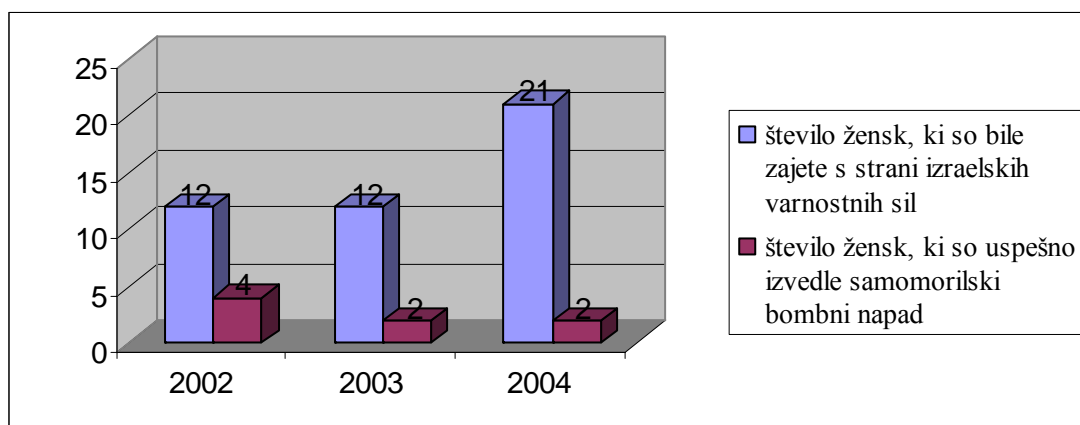
Nakopičene frustracije so se povečevale, kajti bile so podkrepljene z drugimi omejitvami, ki veljajo v večini muslimanskih družb. Nato je muslimanska družba s prehodom na kolektivno dolžnost obrnila pravila džihada, tako so bile v džihad vključene tudi ženske in otroci. V listini Hamasa je eno od podpoglavij namenjeno »vlogi muslimanskih žensk« (Israeli 2002: 240-241). Pomembno sporočilo omenjene listine kažejo glavne točke členov 17 in 18; namreč muslimanske ženske naj bi ne imele nič manjše vloge, kot je bila tista, ki so jo imeli moški v vojni za osvoboditev. Pomembno vlogo naj bi imele tudi pri izobraževanju in vzgoji novih generacij. Vendar mora biti muslimanska družba pozorna na vpliv sovražnikov, ki bi utegnili oddaljiti muslimanske ženske od islama. Ženski je bilo tako dovoljeno oditi v džihad brez moškega dovoljenja, vendar le v primeru napada na muslimansko ozemlje. Čeprav je bilo dovolj moških prostovoljcev za vključevanje v džihad, so se ženske vseeno počutile del obrambe (Israeli 2004: 83).

Palestinske ženske kot islamikaze so si pridobile veliko čaščenja v islamskem svetu. Sprva so islamikaze opravljale malo akcij in so bile med Palestinci slabo sprejete. Prezete so bile od Hezbolaha, ki je takšne akcije uporabljal v Libanonu zoper Američane in Izraelce. Od septembra 2001 postanejo islamikaze *modus operandi* muslimanske družbe. Gre za prehod k rutinski in vsakdanji obliki boja, s tem je bil vzpostavljen tudi povsem nov odnos moški-ženska-otroci (Naveh v Israeli 2004: 84; Biederman 2002).

Operacije islamikaz so bile čaščene kot skrajno orožje, predvsem v boju zoper Izrael, in lahko bi rekli, da so vse od prevlade islamskih radikalcev islamikaze postale patriotsko sredstvo Palestincev v boju zoper izraelskega okupatorja. Ženske so bile prisotne na obeh straneh, tako v vlogi akterjev kot na strani žrtev. Boj je z multi-dimenzionalnimi udeleženci in tarčami pridobil nekatere karakteristike totalne vojne (Israeli 2004: 66).

Leta 2002 je precej odmevalo dejanje 27-letne Wafe Idris, ki je postala prva palestinska islamikaza. Prostovoljno se je odločila, da se poda v smrt in s tem postavila model obnašanja mladim, ki so jo posnemali. Ljudje so jo častili, njeno dejanje je bilo deležno velike pozornosti. Mučeništvo Wafe Idris je prineslo nov pogled na islamikaze in kmalu je sprejem žensk v palestinski boj zoper Izrael dobil odobravanje (Biederman 2002; Beyler 2003a).

Graf 6.2: Prikaz števila palestinskih žensk, ki so bile med leti 2002-2004 vpletene v samomorilske bombne napade

Vir: (Internet 72).

Kot je razvidno iz zgornjega grafa, je bilo med leti 2002-2004 v palestinski samomorilski terorizmu vpletenih 53 žensk, vendar niso vse uspešno izvedle samomorilskega bombnega napada. V omenjenem obdobju so jih uspešno izvedle le 8, v ostalih 45 primerih so palestinske ženske prijele izraelske varnostne sile. Večina izvajalk samomorilskih bombnih napadov je bila neporočenih, v zgodnjih dvajsetih letih in je imela akademsko izobrazbo, slednjih je bilo kar 34% (Internet 72). Ženske kot samomorilske bombne napadalke so sprva uporabljale le sekularne skupine kot so Fatah Tanzim, Mučeniške brigade Al-Aqsa, kasneje so se pojavile tudi v vrstah Hezbolaha, Hamasa in teroristične skupine PIJ (Beyler 2003b; Internet 34; Internet 63).

Skupina PIJ je leta 2003 prvič uporabila žensko za izvedbo samomorilskega bombnega napada, kar se je izkazalo za uspešno. Istega leta je PIJ pričel z množičnim rekrutiranjem žensk, predvsem z Zahodnega brega in s tem pokazal nov *modus operandi* v boju zoper Izrael (Fighel 2003; Handwerk 2004).

Strokovnjaki, ki se ukvarjajo s področjem raziskovanja motivov za izvajanje samomorilskih bombnih napadov, so prišli do podobnih ugotovitev, kot so spodaj navedeni, vendar ne morejo z gotovostjo potrditi glavnega motiva, kajti tega s seboj odnese izvajalka sama.

Glavni motivi palestinskih žensk za izvedbo samomorilskih bombnih napadov so:

- 1. legitimiranje samomorilskega bombnega napada s strani verskih in vojaških voditeljev** - v svojih izjavah so namreč poudarjali, da islam v primerih, ko gre za obrambo lastnega ozemlja oziroma religije celo dovoljuje izvajanje tovrstnih napadov;
- 2. nacionalno-religiozni motivi** - nasilna dejanja so skupaj z vse večjo popularnostjo fundamentalističnega islama pripomogla k občutku sovraštva na palestinskih ulicah, z nastalo situacijo so bile nezadovoljne tudi ženske, zato so se zavestno odločile pomagati v nastali situaciji;
- 3. socialno-ekonomski motivi** - ženske, ki prihajajo iz problematičnega socialno-ekonomskega okolja (ženske, ki so nezmožne zanositve; ločenke), so odrinjene na rob družbe in z izvajanjem samomorilskih bombnih napadov si želijo izboljšati svoj položaj v družbi;
- 4. romantični motivi** - veliko žensk je v romantični zvezi z moškimi, ki so že člani terorističnih skupin in tako tudi same želijo pripadati skupini;
- 5. motivi osebne narave** - maščevanje sorodnikove ali prijateljeve smrti; ker so bile psihično ali fizično zlorabljene; ker po priznanju posilstva ali zlorabe niso več primerne za poroko in v nekaterih primerih celo izključene iz družine (Internet 69; Internet 71; Internet 72).

Slika 6.1: Prva iz leve je samomorilska bombna napadalka Dhanu le nekaj trenutkov pred napadom na indijskega ministrskega predsednika Rajiv-a Gandhi-ja

Vir: (Internet 74).

Velja opomniti, da ženska že po svojih fizičnih značilnostih ponavadi deluje umirjeno in »nenevarno«, obenem so tu še njene psihične značilnosti, s katerimi največkrat izžareva toplino, prijaznost, materinski čut, čustvenost, plahost, nezaupljivost (Kotnik-Dvojmoč 2002: 323-324). Navedene psihofizične značilnosti žensk velikokrat zavedejo nasprotnika, da bi pomislil na žensko kot samomorilsko napadalko. Ženske lažje skrijejo eksplozive: z namišljenim nosečniškim trebuhom, recimo, nihče ne pomisli, da gre v resnici za samomorilsko bombno napadalko in ne bodočo mamico. Prednosti žensk, ki izhajajo iz njenih psihofizičnih značilnosti, predstavljajo enega izmed ključnih razlogov, da se teroristične skupine odločijo uporabiti žensko v samomorilskem bombnem napadu (Internet 29).

Lahko rečemo, da se motivi žensk v globalnem pogledu ne razlikujejo od motivov, ki vodijo moške v izvajanje samomorilskih bombnih napadov. V obeh primerih gre za izjemno velik vpliv religije (islama), saj so večinoma včlanjeni v teroristične skupine, kjer delovanje svojih napadalcev opravičujejo z oblikovanjem mučenika in posledično lepšega posmrtnega življenja. Tudi nacionalistična ideologija je v veliki meri prisotna že v teroristični skupini, tako da posameznica le sprejme to ideologijo. Velik vpliv imajo tudi slabe socialno-ekonomske razmere, ob katerih se posameznica velikokrat počuti obupano. V okviru slednjih pa pri ženskah izstopa želja po izboljšanju svojega položaja v družbi, saj so velikokrat

izključene, ker ne ustrezajo podobi ženske v islamu. Ker so ženske odrinjene na rob družbe, se jim posledično poslabša tudi ekonomski položaj. Čeprav velja opomniti, da pri ženskah nekoliko bolj izstopajo osebni motivi kot pri moških. Včasih so celo moški tisti, ki ženske navdušijo za vstop v teroristične skupine. Pri ženskah je maščevanje nasprotniku prav tako velikokrat motiv za izvedbo samomorilskega bombnega napada.

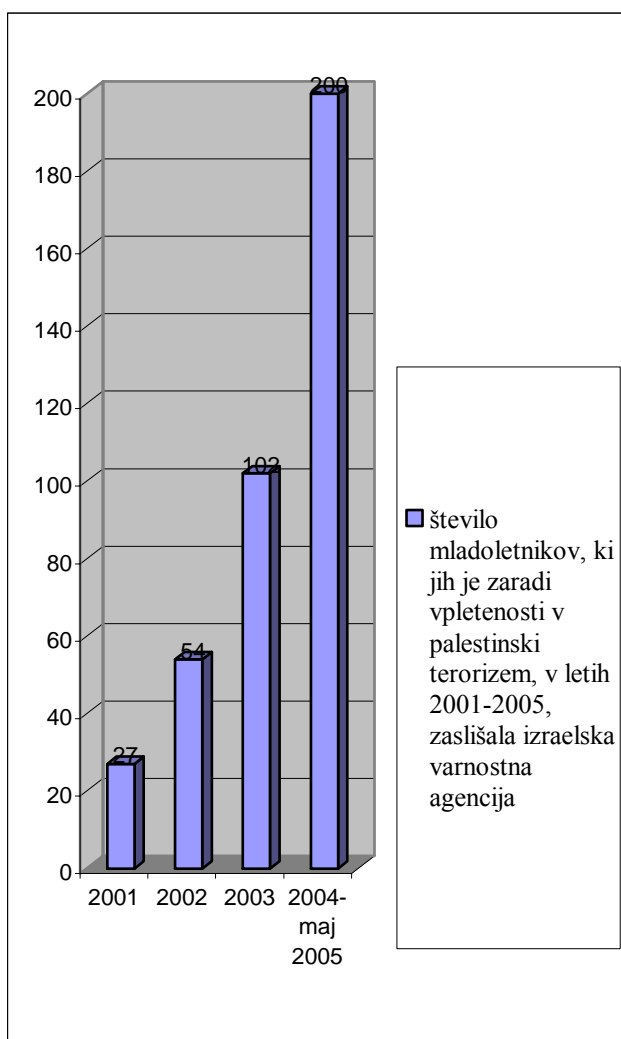
6.6.3 Vloga otrok - bojevnikov v palestinski družbi

Od začetka druge intifade in vse do danes se je število mladoletnikov in najstnikov kot samomorilskih bombnih napadalcev povečalo. Palestinski ostrostrelci se velikokrat pomešajo med otroke oziroma jih uporabijo kot živi ščit. Meyrav Wurmser (v Kupelian in Dougherty 2000), strokovnjakinja za krizo na Bližnjem vzhodu, je prepričana, da gre v primeru Palestine za cinično zlorabo otrok, ki so izpostavljeni »državni« ideologiji, ta pa jih vodi v smrt. Otroci so ustrahovani, saj jim je obljubljen, da jih v primeru neposlušnosti kaznuje Alah. Ker so otroci bitja, ki se šele razvijajo in nimajo razvitega kritičnega razmišljanja, hitro podležejo pritiskom, ki jih nad njimi izvaja palestinska oblast. Mufti v Jeruzalemu poudarja pomembnost mučeništva in žrtvovanja, obenem pa naj bi bili palestinski otroci tisti, ki bodo v prihodnosti bili boj za osvoboditev Palestine. Tragične podobe mladoletnikov in najstnikov pa predstavljajo prvovrstno propagando zoper Izrael (Kupelian 2002).

Hamas in Islamska zveza v Gazi organizirata poletne taborne, kjer otroke učijo kako postati samomorilski bombni napadalec. Viri govorijo, da je vse več otrok starih med 12 in 15 let, vključenih v nasilna dejanja. Mladim fantom je ubijanje predstavljeno kot nekaj dobrega in tudi smrt naj bi ne predstavljala nič slabega. Vzgojeni so v duhu prepričanja, da bodo po samomorilskem bombnem napadu odšli v raj, kjer jih čaka novo, lepše posmrtno življenje. Za Izraelce so takšna dejanja grozovita, vendar jim Palestinci takoj postrežejo z odgovorom, da je to le njihova reakcija na izraelsko okupacijo, in dokler se ta ne bo končala, se tudi samomorilski bombni napadi, v katere so kot izvajalci vključeni tudi otroci, ne bodo prenehali (Internet 72; Internet 91). Skupine Mučeniške brigade Al-Aqsa, Hezbollah, PIJ in Ljudska fronta za osvoboditev Palestine pa v svojih samomorilskih bombnih napadih velikokrat uporabljajo mladoletnike (Internet 47; Internet 67).

Navkljub ostremu nasprotovanju uporabe mladoletnikov v tovrstnih napadih se žal zadeve ne premikajo v pozitivno smer. Kot je razvidno iz spodnjega grafa je bilo od leta 2001 do maja 2005 kar 383 mladoletnikov vpletenih v palestinski terorizem (Internet 62).

Graf 6.3: Prikaz števila mladoletnikov, ki so bili med leti 2001-2005 vpleteni v palestinski terorizem

Vir: (Internet 62).

Zgornji graf torej prikazuje število mladoletnikov, ki jih je izraelska varnostna agencija zaslišala zaradi vpletenosti v palestinski terorizem. V letu 2001 je bilo zaslišanih 27 palestinskih otrok, leto kasneje je številka narasla na 54. V obdobju med leti 2002-2005 je opaziti znatno povečanje števila mladoletnikov kot izvajalcev terorističnih napadov, med njimi tudi samomorilskih bombnih napadov.

Največji porast števila palestinskih mladoletnikov v izvajanju terorističnih napadov je zaznati v letih 2004-maj 2005, ko je izraelska varnostna agencija zaslišala kar 200 palestinskih mladoletnikov. Od leta 2001 do marca 2004 so palestinski mladoletniki uspešno izvedli približno 30 samomorilskih bombnih napadov, približno 40 je bilo prestreženih. Ob tem velja poudariti, da se podatki o številu samomorilskih bombnih napadov, ki so bili izvedeni s strani palestinskih mladoletnikov razlikujejo od vira do vira. Veliko število mladoletnikov gre pripisati predvsem njihovi nedolžni pojavi in možnosti hitrega rekrutiranja v samomorilske bombne napadalce (Internet 33; Internet 67; Internet 113).

Ob prebiranju podatkov o številu izvedenih samomorilskih bombnih napadov s strani palestinskih otrok, iščemo odgovore na vprašanja, kot so: »Kaj je tisto, kar jih prepriča, da se odpovedo svojemu mlademu življenju oziroma, kdo jih v to prepriča in zakaj?«

Glavni motivi palestinskih otrok za izvedbo samomorilskih bombnih napadov so:

- 1. družinski simbol ponosa** - razlogi za samožrtvovanje najpogosteje izhajajo iz družinskega okolja. Vse od slavnostnega govora Arafata, kjer je poudaril pomen uporabe otrok v boju in oblikovanja mučeništva, starši jemljejo vlogo otrok v intifadi kot potrebno in častno dejanje. Ponosni so na svoje otroke, ki izgubijo življenje v boju zoper nasprotnika, saj vedo, da je to simbol ponosa oziroma časti. Drugi pomemben razlog, ki starše navdihuje s ponosom, da so njihovi otroci umrli kot mučeniki, je denarna nagrada, ki jo prejmejo in si s tem izboljšajo svoj ekonomski položaj;
- 2. družba, ki sprejema takšno obliko smrti** - palestinska družba sprejema samomorilske bombne napade kot dokazovanje ponosa, smrt pa kot možnost za lepše posmrtno življenje. Pod vplivom takšne ideologije otroci sami velikokrat izkažejo željo po izvajanju tovrstnih napadov. Otroci velikokrat služijo kot »kamuflača« za teroristične skupine, ko v šolske nahrbtnike skrijejo eksploziva ali otroke uporabijo kot avantgardo v svojem boju zoper nasprotnika;
- 3. vzgajanje mučenikov prihodnosti** - celo v javnih šolah, ki so pod nadzorom palestinske avtonomne vlade, spodbujajo nasilna dejanja. Kot je bilo že omenjeno, v okviru Hamasa in Islamske zveze v Gazi, delujejo poletni tabori, kjer izoblikujejo mlade mučenike. Tudi palestinski mediji velikokrat s kratkimi reklamnimi spoti pozivajo otroke k sodelovanju v nasilnih dejanjih (Weiner 2000).

V izvajanje samomorilskih bombnih napadov so poleg mladoletnikov vključeni tudi najstniki. Pri obeh skupinah je opazna izrazita želja po samožrtvovanju. Izjemno močni so tudi argumenti palestinske avtonomne vlade, terorističnih vodij in staršev, ki zagovarjajo nasilna dejanja otrok in njihovo oblikovanje v mučenike. Pomembno vlogo imajo tudi mediji, ki palestinske otroke navdušujejo za izvajanje samomorilskih bombnih napadov (Weiner 2000). Lahko bi tudi rekli, da so palestinski otroci prikrajšani za svoje odraščanje, svojo mladost. Otroci so tisti, ki pomagajo reševati nastale nesporazume med Izraelom in Palestino, saj večina islamskih verskih voditeljev pravi, da velja džihad za vse. Uporabo otrok v samomorilskih bombnih napadih s strani terorističnih skupin je med drugimi močno obsodila tudi organizacija Amnesty International (Internet 75; Internet 76).

Slika 6.2: Palestinski mladoletnik kot samomorilski bombni napadalec ob prijetju s strani izraelskih varnostnih sil

Vir: (Internet 95).

6.7 Reševanje izraelsko-palestinskega konflikta

Glede na nenehna trenja med Palestinci in Izraelci je, po mnenju Yaghijeve (2001), edina pot k prenehanju izvajanja samomorilskih bombnih napadov v prenehanju pritiska s strani Izraelcev na prvotne prebivalce Palestine.

Kadarkoli okupirane sile uporabljajo silo in se brutalno obnašajo do ljudi, ki so v podrejenem položaju, vedno bodo dobile povračilne ukrepe. Žal so ravno izraelski civilisti žrtve Palestincev, ker jih izraelska oblast želi odstraniti z »njihovega« ozemlja. Vemo, da nasilje rodi nasilje, in zagotovo se bodo samomorilski bombni napadi nadaljevali, vse dokler bodo Izraelci izvajali pritiske nad palestinskim prebivalstvom. Palestinci pa bodo ob tem bredli še globlje in lahko bi rekli, da je v takšni situaciji vsak Palestinec potencialni samomorilski bombni napadalec. Samomorilski napadalci bodo postali vse bolj izpopolnjeni v svojih dejanjih, kar bo povečalo občutke strahu, število smrtnih žrtev in povzročeno gmotno škodo. Ob tem bo zaradi izjemno strogih protiterorističnih ukrepov omejena tudi svoboda slehernega posameznika (Balles 2003). Zagotovo je palestinska avtonomna vlada v veliki meri tista, ki bo morala prevzeti strožji nadzor nad izvajanjem terorističnih akcij, čeprav se tu znajdemo v precepu, saj naj bi prav ona podpirala izvajanje terorističnih napadov zoper Izrael. Dokler ne bo palestinska avtonomna vlada prevzela resnejše vloge in bo delovala kot pravi vladar, bodo teroristične skupine, predvsem Hamas, ki se je po zmagi na parlamentarnih volitvah leta 2005 še okrepil, nadaljevale z izvajanjem samomorilskih bombnih napadov in drugih terorističnih akcij. Primarni ukrepi države za zmanjšanje le teh morajo biti usmerjeni v izboljševanje družbeno-političnih razmer, s tem pa se bodo zmanjšale tudi socialne stiske in revščine (Koo Peng Kuan 2005).

Zahodni mediji velikokrat označujejo dejanja palestinskih samomorilskih bombnih napadalcev kot patološka, vendar ob tem ne moremo niti mimo dejanj Izraelcev, ki bi jih tudi lahko označili za patološka, kajti med Izraelci vlada »paranoja«, ker ne smejo odstopiti delčka ozemlja Palestincem, ki naj bi bili nevarni nasprotniki. Ob tem se nam utrne vprašanje, kako racionalno sploh je izraelsko dožemanje nastale situacije. Mogoče gre razloge izraelske paranoje iskati globlje kot posledico psihološko travme, ki so jo bili kot Židje deležni v času holokavsta (Hasan 2004; Hudson 1999). Da bi se družbeno-politične razmere izboljšale, so potrebna tudi pogajanja med sprtima stranema. Zgolj izsiljevanja Palestincev, da naj Izraelci upoštevajo njihove zahteve in enostransko sprejete resolucije Združenih narodov, ne bodo pripeljale k prenehanju spopadov. Mirovni proces zahteva pozitivno atmosfero, kjer ne bo sledi terorizma in napeljevanja nanj, obenem pa je potreben skupni dialog med sprtima stranema. Izrael je sicer že pokazal, da je pripravljen na izboljšanje življenjskih razmer Palestincev, le če bodo slednji prenehali z uporabo terorističnih aktivnosti (Internet 70).

7. SOOČANJE S SAMOMORILSKIMI NAPADI

V zadnjih dveh desetletjih je bilo veliko držav soočenih s fenomenom samomorilskega terorizma, med njimi izstopajo Šri Lanka, Turčija, Izrael in Združene države Amerike. Samomorilski napadi so zagotovo tisti, ki pripomorejo k eskalaciji terorističnih napadov. Boj zoper samomorilski terorizem postaja vse težji, saj je težko predvidevati kdaj, kje in na kakšen način bo izveden samomorilski napad (Internet 59).

Boj držav zoper samomorilske napade se izvaja na različnih ravneh:

- 1. obveščevalni ravni** - kjer se poizkuša odkriti potencialnega samomorilskega napadalca, preden se le ti odpravijo na svojo misijo, s katere se nikoli ne vrnejo. Odkriti je potrebno njihove podporne celice in obglaviti idejne vodje terorističnih skupin, iz vrst katerih izhajajo samomorilski napadalci;
- 2. operativni protiteroristični ravni** - »šahid« je obdan z ljudmi, ki so mu blizu, ga poznajo, s tem vplivajo na njegovo delovanje. Proučevanje slednjih pripomore k celovitemu boju zoper samomorilske napade. Prva skupina teh ljudi so bližnji sorodniki, ki včasih zaznajo spremenjeno vedenje, druga skupina so aktivisti, ki posameznika oblikujejo v »šahida«, tretja skupina so sodelavci, ki »šahidu« služijo kot logistična podpora, četrto skupino pa predstavljajo vsi tisti, ki odobravajo samomorilske napade kot take;
- 3. varnostno protiteroristični ravni** - potrebno je oblikovanje novih varnostnih metod, s pomočjo katerih bodo »šahidu« preprečili izvedbo načrtanega napada. Varnostna dejavnost predstavlja zadnji del verige v boju zoper samomorilske napade, ki pa nikakor ne more biti učinkovita, če nima dobre obveščevalne in operativne dejavnosti, ki ji posredujeta potrebne informacije;
- 4. psihološki ravni** - ključnega pomena v boju zoper samomorilske napade je tudi soočanje s posledicami, ki jih utrpijo žrtve tovrstnih napadov. Žrtve potrebujejo vso podporo in pomoč, da se lahko soočajo s posledicami. Država mora žrtvam predvsem nuditi občutek varnosti, s tem pa pokazati izvajalcem samomorilskih napadov, da njihovi cilji niso doseženi. Z medsebojnim sodelovanjem medijev, politikov, varnostnih služb in drugih sektorjev je mogoče zmanjšati psihološke posledice tudi s sredstvi propagande in primerno vzgojo (Ganor 2000; Schweitzer 2001).

Samomorilske napade je še posebej težko preprečiti, saj uživajo podporo v določenih družbah, kar je pokazala tudi raziskava javnega mnenja Palestincev. Kar 76% Palestincev podpira samomorilske bombne napade, ki zagotovo ne bi bili tako pogosti v okviru izraelsko-palestinskega konflikta, če ne bi uživali tolikšne podpore (Nedog 2002: 57).

Bloom Mia (2004), ki je proučevala fenomen samomorilskih bombnih napadov v Izraelu, Evropi in na Šri Lanki, verjame, da je glavni problem reševanja tovrstnih napadov v prepričanju ljudi, da so tovrstni napadi neracionalna dejanja, ki so posledica posameznikovih osebnostnih motenj, katerih manifestacija naj bi bili omenjeni napadi. Le peščica ljudi naj bi, po mnenju Bloomove, iskala vzroke samomorilskih napadov v političnih in družbenih razmerah. Prav tako je poudarila, da bodo države kos samomorilskemu terorizmu šele takrat, ko se bodo soočile z dejanskimi vzroki le-tega. Ko posamezne teroristične skupine tekmujejo za prevlado, se to najpogosteje kaže v izvajanju nasilnih dejanj, kajti nasilje se velikokrat uporabi za povečanje legitimnosti in podpore skupine v očeh tistih, ki takšna dejanja odobravajo. Bloomova je s primerjavo različnih terorističnih skupin prišla do zaključka, da je podpora tista, ki vzpodbudi še več nasilnih dejanj. Prihaja lahko tudi do notranjih pritiskov, kar je bilo opaziti v teroristični skupini LTTE v letih 2000-2001, ko so se matere uprle in želele nazaj svoje otroke, kar se je rezultiralo v tem, da je skupina težko našla posameznike, ki bi jih rekrutirala.

V boju zoper samomorilski terorizem je tako potrebno obravnavati individualno in skupinsko raven, potrebno je razumeti razloge posameznih terorističnih skupin, ki se odločijo za rekrutacijo posameznikov, in same posameznike, ki so bodisi »prisiljeni« ali se prostovoljno odločijo, da bodo sprejeli pravila in moralo teroristične skupine, ki izvaja samomorilske napade. V intervjujih s posameznimi samomorilskimi bombnimi napadalci je Bloomova ugotovila, da večina sicer ne podpira napadov zoper civiliste, temveč zgolj izpolnjujejo zadane naloge (Musselman 2004).

8. UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK

V današnjem času smo lahko skoraj vsak dan priča medijskemu poročanju o izvedenih terorističnih napadih, predvsem na območju izraelsko-palestinskega konflikta. Ena izmed oblik terorističnega napada so tudi samomorilski napadi, katerih glavni cilj je v povzročanju čim večjega števila žrtev in čim večje gmotne škode, ob tem pa mora izvajalec napada tudi sam umreti. Čeprav samomorilski napadi veljajo za star *modus operandi*, so se v večjem številu pričeli pojavljati šele po letu 1983. Različne teroristične skupine so namreč v izvajanju tovrstnih napadov videle idealno priložnost za povečanje svoje prepoznavnosti, kajti samomorilski napadi pritegnejo široko medijsko pozornost. S poudarjanjem svoje moči oziroma zmožnosti izvajanja samomorilskih napadov pa teroristične skupine slabijo moralo svojim nasprotnikom.

V sodobnem času islamski radikalizem, socialne stiske in revščina postajajo glavni motivi posameznikov, da se odločijo za izvajanje samomorilskih napadov. Ne gre pa prezreti tudi dejstva, da državne oblasti in njihovi strategji še niso uspeli izoblikovati ustreznih mehanizmov zoper tovrstne napade. Fenomena nesebičnosti in mučeništva v veliki meri spremljata samomorilski terorizem, kajti napadalec mora najprej sprejeti takšno obliko smrti, jo razumeti kot nekaj častnega, kar pa zahteva veliko poguma in brezbržnosti pred smrtjo. Kot pravi Brooks (2002), naj bi bili samomorilski napadi kot mamilo, kajti ne povzročijo le zastraševanja in smrti na strani nasprotnika, temveč omamijo tudi posameznike, ki jih izvajajo. Skozi tovrstne napade se sprostijo človekove najbolj globoke strasti, kot so: želja po maščevanju, hrepenenje po nedolžnosti pred Bogom, čaščenje med ljudmi in dosega večnega zveličanja. Poleg omenjenih strasti je med izvajalci samomorilskih napadov velikokrat zaznati občutke nemoči, obupa, osamljenosti, razočaranja, kar jih pogosto naredi ranljive. Omenjeni občutki veljajo za individualne motive posameznikov, ki jih vodijo v izvajanje samomorilskih napadov. Občutke ranljivosti izkoristijo teroristične skupine in z včlanitvijo v teroristično skupino, skupinski motivi postanejo motivi posameznikov. V teroristični skupini posamezniki zopet dobijo občutek socialne pripadnosti in zaželenosti. Ključno vlogo ima okolje, v katerem posamezniki oziroma teroristične skupine delujejo. Ob tem mislim na zgodovinsko, družbeno-politično, religiozno, socialno-ekonomsko in kulturno okolje, kajti okolje je tisto, ki podpira ali ne podpira določene dejavnosti.

Teroristične skupine, kot so Hezbollah, Hamas, PIJ, GIA, Al Kaida, EIJ, GI svoje samomorilske napade opravičujejo z džihadom, saj naj bi islam v primeru branjenja lastnega ozemlja dovoljeval uporabo nasilja proti nasprotniku, ob tem pa gre občutiti tudi etno-nacionalistične ideje. Prvenstveno nacionalistične motive za izvajanja samomorilskih napadov najdemo v terorističnih skupinah LTTE, PKK, Fatah, Mučeniške brigade Al-Aqsa, in skupinah, ki se borijo za samostojnost Kašmirja. Tako lahko v celoti potrdim prvo postavljeno hipotezo, ki se glasi: *posameznika v samomorilski napad vodijo individualni in skupinski motivi, slednji pa najpogosteje izhajajo iz verskega fanatizma, kjer je opazna ideja mučeništva in nacionalističnega ekstremizma*. Ko govorimo o vplivu religije, velja poudariti, da je med terorističnimi skupinami najpogosteje občutiti vplive islama, iz katerega tudi izhaja velika želja po žrtvovanju in oblikovanju mučenikov kot opravičilo za izvajanje tovrstnih napadov.

Palestinci se od ustanovitve države Izrael v letu 1948 počutijo kot tujci na lastni zemlji. Nikakor se ne morejo sprijazniti z razmerami, v katerih živijo, kjer so pod nenehnimi izraelskimi pritiski. Živijo v izjemno slabih družbeno-političnih razmerah, slab je tudi njihov socialno-ekonomski položaj, saj jih večina živi na zasedenih območjih Gaze in Zahodnega brega, ki so pod izraelskim nadzorom. Leta 1993 so v boju zoper izraelskega okupatorja začeli z uporabo skrajne teroristične dejavnosti, navkljub sklenjenemu mirovnemu dogovoru istega leta, saj Palestinci niso bili zadovoljni s posledicami dogovora. Znašli so se v brezizhodni situaciji, ki pa je rezultirala v uporabi samomorilskih bombnih napadov, saj so vedeli, da le-ti povzročijo izjemno veliko smrtnih žrtev in gmotne škode, obenem so se zavedali tudi vpliva medijev. Medijsko poročanje o samomorilskih napadih pa v nasprotniku vzbudi dodatni strah in oslabi njegovo moralo. Samomorilski bombni napadi so vse od začetka intifade Al-Aqsa postali stalnica v izraelsko-palestinskem konfliktu, z njimi pa želijo Palestinci prepričati Izraelce, da se umaknejo z zasedenih ozemelj. Glede na to, da večina Palestincev živi po prepričanju islama, so bila njihova dejanja iz vidika islama sprva vprašljiva, vendar pa islam v primeru branjenja lastnega ozemlja dovoljuje uporabo nasilja. Omenjeno odobravanje v okviru islama pa Palestince samo dodatno vzpodbuja k izvajanju samomorilskih bombnih napadov. Zavedajo se namreč, da bodo umrli kot mučeniki in jih bodo ljudje častili, obenem pa bodo družine samomorilcev deležne velike denarne nagrade, kar bo izboljšalo slab socialno-ekonomski položaj. Palestinci svojo obliko boja najpogosteje opravičujejo s strogo izraelsko okupacijo, katero bi smrtonosni napadi morebiti omilili in tako bi Izraelci dali Palestincem možnost življenja v lastni državi.

Ob tem lahko v celoti potrdim drugo postavljeno hipotezo, ki se glasi: *Palestinci so po letu 1993 za dosego zastavljenega cilja - umika Izraelcev z zasedenih ozemelj in ustanovitev neodvisne Palestine - pričeli s samomorilskimi bombnimi napadi zoper Izraelce, saj se zavedajo učinkovitosti tovrstnih napadov in bonitet, ki so jih kot izvajalci deležni.*

Večina palestinskih samomorilskih bombnih napadalcev je bila sprva iz vrst Hamasa in skupine PIJ, po letu 2000 sta se jima pridružili še skupini PFLP in Fatah. Ob tem velja opomniti, da med palestinskimi samomorilskimi bombnimi napadalci niso prisotni le moški, temveč je tudi veliko žensk in otrok. Razlog se ne skriva v tem, da bi bilo moških posameznikov premalo, vendar naj bi ženske in otroci s svojo podobo le redko vzbujali pozornost, da so lahko nevarni za nasprotnika. Motivi žensk za izvajanje samomorilskih bombnih napadov se načeloma ne razlikujejo od tistih, ki vodijo moške v takšna dejanja. Ker pri ženskah nekoliko bolj izstopajo osebni motivi, se nekatere ženske odločijo za vstop v teroristično skupino zaradi svojega partnerja, ki je že član skupine, ali pa si želijo izboljšati svojo podobo v strogi muslimanski družbi. Z vstopom v teroristično skupino tudi one sprejmejo cilje skupine. Med leti 2000-2004 so palestinske ženske uspešno izvedele 8 samomorilskih bombnih napadov, s strani otrok je bilo med leti 2001-2004 takih napadov približno 30. Torej tudi palestinski otroci, tako mladoletniki kot najstniki, so v veliki meri vpleteni v samomorilske bombne napade. Pri uporabi otrok v tovrstnih napadih velja izpostaviti, da s tem posamezne družine dokazujejo svoj ponos, in si, poleg denarne nagrade, pridobijo tudi čaščenje. Velik vpliv ima tudi družba, ki uporabo otrok v boju sprejema kot nekaj častnega, zato so otroci že v šolah poučeni o izvajanju tovrstnih napadov. Tudi tu lahko v celoti potrdim tretjo postavljeno hipotezo, ki se glasi: *med Palestinci velja sodelovanje v samomorilskih bombnih napadih za vse, ne glede na spol in starost.* Uporabo samomorilskih bombnih napadov kot načina za dosego ciljev je močno obsodila tudi mednarodna skupnost, vendar Palestinci poudarjajo, da ne bodo prenehali s tovrstnimi napadi, vse dokler ne bodo dobili tistega, zaradi česar se borijo.

Pomembno vlogo igrajo države, ki bodo morale spremeniti svojo družbeno ureditev, s tem pa svojim prebivalcem omogočiti dostojno življenje, šele kasneje je možno pričakovati zmanjšanje oziroma odpravo tovrstnih napadov kot skrajnega sredstva za doseganje ciljev. Vendar je na območjih, kjer prihaja do sobivanja različnih entitet, situacija bolj zapletena in obstaja večja verjetnost, da bo prišlo do uporabe samomorilskih napadov kot oblike boja zoper nasprotnika. Zavedati se je potrebno tudi dejstva, da kakor se samomorilski napadi niso pričeli množično pojavljati iz danes na jutri, jih je nemogoče hitro tudi odpraviti.

9. UPORABLJENA LITERATURA

SAMOSTOJNE PUBLIKACIJE:

1. Adler, Alfred (1999): *Smisel življenja, o psihologiji razvoja*. Ljubljana: Založba Sophia.
2. Bučar, Bojko, Šabič, Zlatko, Brglez, Milan (2000): *Navodila za pisanje seminarske naloge in diplomskega dela*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
3. Debeljak, Aleš (1995): *Oblike religiozne imaginacije*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
4. Dvojmoč-Kotnik, Igor (2002): *Preoblikovanje oboroženih sil sodobnih evropskih držav*. Ljubljana: Znanstvena knjižnica Fakultete za družbene vede.
5. Ganeri, Anita (1997): *Prihajam iz Palestine*. Tržič: Učila d.o.o.

ČLANKI V REVIJAH oziroma ZBORNIKIH:

6. Knific, Boris (2002): *Teroristične skupine v svetu*«. Obramba 34(3), str. 58-59.
7. Israeli, Raphael (2004): *Palestinian women: The quest for a voice in the public square through 'islamikaze martyrdom'*. Terrorism and Political Violence, Vol. 16, No. 1, 139-153.
8. Nedog, Janez (2002): *Samomorilski napadi*. Obramba 34(3), str. 55-57.
9. Vegič, Vinko (2005): *Terorizem in ukrepi zoper terorizem: pogled slovenske javnosti*. Vojaškošolski zbornik 4(december), str 84.
10. Weinberg Leonard., Pedahzur, Ami in Canetti-Nissim, Daphna (2003): *The Social and Religious Characteristics of Suicide Bombers and Their Victims*. Terrorism and Political Violence, Vol. 15, No. 3, 139-153.

MEDMREŽJE:

11. http://www.adl.org/israel/israel_benefits.asp (20.3.2005).
12. http://www.adl.org/israel/israel_motives.asp (20.3.2005)
13. http://atheism.about.com/library/FAQs/islam/blfaq_islam_palconf.htm (20.7.2006).
14. http://atheism.about.com/library/FAQs/islam/blfaq_islam_jihad.htm (5.3.2005).
15. Balles, Paul (2003): *Why? Unanswered question*. Dostopno na <http://www.redress.btinternet.co.uk/pjballes7.htm> (5.10.2006).
16. Barberić, Hrvoje (2005): *Vrijeme uličnih ratova*. Dostopno na <http://www.hrvatski-vojniki.hr/hrvatski-vojniki/044-452005/dossier.asp> (13.9.2006).

17. <http://baza.svarog.org/zgodovina/1918/kamikaze.php> (25.6.2006).
18. Beyler, Clara (2003a): *Chronology of Suicide Bombings Carried out by Women*. Dostopno na <http://www.ict.org.il/articles/articledet.cfm?articleid=471> (12.5.2006).
19. Beyler, Clara (2003b): *Messengers of Death: Female Suicide Bombers*. Dostopno na <http://www.ict.org.il/articles/articledet.cfm?articleid=470> (15.5.2006).
20. Biederman, Ferry (2002): *The Palestinians' first female bomber*. Dostopno na http://archive.salon.com/mwt/feature/2002/01/31/female_bomber/index.html?pn=2 (15.8.2006).
21. Bloom, Mia (2004): *Devising a Theory of Suicide Terror*. Dostopno na <http://www.international.ucla.edu/cms/files/bloom.0227.pdf> (12.9.2006).
22. Brooks, David (2002): *The Culture of Martyrdom*. Dostopno na <http://www.netanyahu.org/culofmar.html> (4.10.2006).
23. http://www.btselem.org/english/Statistics/First_Intifada_Tables.asp (28.9.2006)
24. Chandran, Suba (2001): *Born to die: The black Tigers of LTTE*. Dostopno na <http://www.ipcs.org/ipcs/kashmirLevel2.jsp?action=showView&kValue=198&subCatID=1022&mod=g> (1.10.2006).
25. <http://www.cnn.com/.../02/03/israel.talks.01/index.html> (12.9.2006).
26. Conetta, Carl (2002): *Dislocating Alcioneus: How to combat al-Qaeda and the new terrorism*. Dostopno na <http://www.comw.org/pda/0206dislocate.html> (16.9.2006).
27. Council of Foreign Relations (2005a): *Al-Aqsa Martyrs Brigades, Palestinian nationalists*. Dostopno na <http://www.cfr.org/publication/9127/> (2.10.2006).
28. Council of Foreign Relations (2005b): *Kach, Kahane Chai (Israel, extremists)*. Dostopno na <http://www.cfr.org/publication/9178/> (2.10.2006).
29. http://www.crimelibrary.com/terrorists_spies/terrorists/palestinians/7.html (25.6.2006).
30. http://www.dflp-palestine.org/english/about_dflp/dflp_foundation.htm (2.10.2006).
31. Dougherty, E., Jon in Kupelian, David (2000): *Palestinian kids raised for war*. Dostopno na http://www.worldnetdaily.com/news/article.asp?ARTICLE_ID=1770 (12.9.2006).
32. <http://www.eelam.com/> (2.10.2006).
33. http://en.wikipedia.org/wiki/Child_suicide_bombers_in_the_Israeli-Palestinian_conflict (25.6.2006).
34. http://en.wikipedia.org/wiki/Female_suicide_bomber (13.5.2006).
35. <http://en.wikipedia.org/wiki/Islam> (2.9.2006).
36. <http://en.wikipedia.org/wiki/Intifada> (15.3.2006).
37. <http://www.fas.org/irp/world/para/pkk.htm> (18.9.2006).

38. Fighel, Yonathan (2002): *Top Muslim Clerics Endorse Suicide Attacks*. Dostopno na <http://www.ict.org.il/articles/articledet.cfm?articleid=424> (20.5.2006).
39. Fighel, Yoni (2003): *Palestinian Islamic Jihad and Female Suicide Bombers*. Dostopno na <http://www.ict.org.il/articles/articledet.cfm?articleid=499> (12.5.2006).
40. Ganor, Boaz (2000): *Suicide Terrorism: an Overview*. Dostopno na <http://www.ict.org.il/articles/articledet.cfm?articleid=128> (5.3.2005)
41. Goldhaber, Michael H. (2002): *Notes on Terror and Terrorism, Part 2: Suicide fighters of various groups*. Dostopno na <http://www.heise.de/tp/r4/artikel/13/13221/1.html> (10.3.2006).
42. Gunaratna, Rohan (2000): *The LTTE and Suicide Terrorism*. Dostopno na <http://www.hinduonnet.com/fline/fl1703/17031060.htm> (2.10.2006).
43. Handwerk, Brian (2004): *Female Suicide Bombers: Dying to Kill*. Dostopno na http://news.nationalgeographic.com/news/2004/12/1213_041213_tv_suicide_bombers.html (28.8.2006).
44. Hasan, Zeeshan (2004): *The psychology of Palestinian suicide bombing and Israeli paranoia*. Dostopno na http://www.liberalislam.net/israeli_psycho.html (5.9.2006).
45. Hoffman, Bruce (2003): *The Logic of Suicide Terrorism*. Dostopno na http://www.rand.org/pubs/reprints/2005/RAND_RP1187.pdf#search=%22female%20suicide%20terrorist%22 (15.9.2006).
46. Hudson, Rex (1999): *The sociology and psychology of Terrorism: Who becomes a terrorist and why*. Dostopno na <http://www.fas.org/irp/threat/frd.html> (5.3.2005).
47. Human Right Watch (2004): *Palestinian Authority: Stop use of children in suicide bombings*. Dostopno na <http://domino.un.org/unispal.nsf/3822b5e39951876a85256b6e0058a478/dfcb601b5954e92085256f420057f1d4!OpenDocument> (12.10.2006).
48. <http://www.hyperhistory.net/apwh/essays/comp/cw34suicidebomberkamikaze.htm> (25.10.2006).
49. <http://www.iad.org/books/S-women.html> (3.10.2006).
50. http://www.ict.org.il/inter_ter/orgdet.cfm?orgid=29#activity (2.10.2006).
51. http://www.ict.org.il/organizations/mideast_org_frame.htm (26.6.2006).
52. <http://www.ict.org.il/organizations/orgdet.cfm?orgid=11#ideology> (3.10.2006).
53. <http://ict.org.il/organizations/orgdet.cfm?orgid=13> (2.10.2006).
54. <http://ict.org.il/organizations/orgdet.cfm?orgid=13#ideology> (2.10.2006).
55. <http://www.ict.org.il/organizations/orgdet.cfm?orgid=28> (2.10.2006).
56. <http://www.ict.org.il/organizations/orgdet.cfm?orgid=82#ideology> (2.10.2006)

57. <http://www.ict.org.il/organizations/orgdet.cfm?orgid=86> (3.10.2006).
58. <http://www.ifamericansknew.org/history/> (30.9.2006).
59. Interdisciplinary Center, Herzlyia (2000): *Countering suicide terrorism*. Dostopno na <http://www.ict.org.il/conferences/Conferencedet.cfm?ConferenceID=3> (14.9.2006).
60. http://www.intelligence.org.il/eng/eng_n/pdf/suicide_terrorism_ae.pdf (10.10.2006).
61. http://www.intelligence.org.il/eng/eng_n/pdf/palestinian_terror_e.pdf (20.7.2006).
62. http://www.intelligence.org.il/eng/sib/6_05/teenagers_b.htm (12.9.2006).
63. http://www.intelligence.org.il/eng/sib/6_04/women.htm (12.9.2006).
64. <http://www.interdisciplines.org/terrorism/papers/1> (15.9.2006).
65. <http://www.islamfortoday.com/women.htm> (15.9.2006).
66. <http://www.islamreligion.com/> (10.3.2006).
67. <http://www.israelnewsagency.com/israelpalestinianchildren120366.html> (12.10.2006).
68. http://www.israelinsider.com/general/frames.htm?israelinsider&http://news.bbc.co.uk/hi/english/world/middle_east/newsid_1249000/1249937.stm (23.4.2005).
69. Israel Ministry of Foreign Affairs (2003a): *Blackmailing Young Women into Suicide Terrorism*. Dostopno na <http://www.mfa.gov.il/MFA/Government/Communiques/2003/Blackmailing%20Young%20Women%20into%20Suicide%20Terrorism%20-> (23.6.2006).
70. Israel Ministry of Foreign Affairs (2003b): *Israel, the Conflict and Peace: Answers to Frequently Asked Questions*. Dostopno na http://www.mfa.gov.il/MFA/MFAArchive/2000_2009/2003/11/Israel-the+Conflict+and+Peace-+Answers+to+Frequen.htm#peace (13.10.2006).
71. Israel Ministry of Foreign Affairs (2003c): *The Role of Palestinian Woman in Suicide Terrorism*). Dostopno na http://www.mfa.gov.il/MFA/MFAArchive/2000_2009/2003/1/The+Role+of+Palestinian+Women+in+Suicide+Terrorism.htm#conclusion (23.6.2006).
72. Israel Ministry of Foreign Affairs (2004): *Four Years of Conflict: Israel's war against terrorism*. Dostopno na <http://www.mfa.gov.il/MFA/Terrorism+Obstacle+to+Peace/Terrorism+and+Islamic+Fundamentalism-/Four+Years+of+Conflict+3-Oct-2004.htm> (13.10.2006).
73. Israel Ministry of Foreign Affairs (2005): *Summary of Terrorist Activity 2004*. Dostopno na http://www.mfa.gov.il/MFA/MFAArchive/2000_2009/2005/Summary+of+Terrorist+Activity+2004.htm (13.10.2006).

74. http://www.janes.com/security/international_security/news/usscole/jir001020_1_n.shtml (4.5.2006).
75. <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Terrorism/amnesty032404.html> (1.9.2006).
76. <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Terrorism/exploit.html> (16.9.2006).
77. <http://judaism.about.com/> (10.3.2006).
78. Kanter, Arnold (2000): *"After Sharm El-Sheikh: The Prospects for Middle East Peace.* Dostopno na <http://www.ffip.com/issuebriefs101900.htm> (12.10.2006).
79. Karmon, Elly (2000): *Fatah and the Popular Front for the Liberation of Palestine: International Terrorism Strategies (1968 – 1990).* Dostopno na <http://www.ict.org.il/articles/articledet.cfm?articleid=145> (25.9.2006).
80. Koo-Peng-Kuan, Eric (2005): *The Bizarre and Seductive Allure of Suicide Terrorism.* Dostopno na <http://www.ipcs.org/ipcs/kashmirLevel2.jsp?action=showView&kValue=1655&subCatID=1022&mod=g> (2.10.2006).
81. Krese, Meta (2006): *"Palestinci imamo vse manj in manj državljskih pravic, funkcionarje pa so zanimale samo še ugodnosti. Posledica je bila vse večji vpliv Hamasa. Utrdilo se je prepričanje, da nas lahko le muslimanski poslanci v parlamentu rešijo ljudi, ki delajo zgolj za svoj dobiček."* - Abdul Medžid Amarna. Dostopno na http://www.mladina.si/tehdnik/200630/clanek/nar-intervju--meta_krese/ (2.10.2006).
82. Kupelian, David (2000): *Jerusalem cleric praises child 'sacrifices'.* Dostopno na http://www.worldnetdaily.com/news/article.asp?ARTICLE_ID=18773 (12.9.2006).
83. <http://library.nps.navy.mil/home/tgp/hamas.htm> (16.9.2006).
84. <http://library.nps.navy.mil/home/tgp/qaida.htm> (16.9.2006).
85. Manoharam, N. (2002): *Suicide Terrorism: A Historical Account.* Dostopno na <http://www.ipcs.org/ipcs/kashmirLevel2.jsp?action=showView&kValue=448&subCatID=1022&mod=g> (2.10.2006).
86. http://www.merip.org/palestine-israel_primer/intifada-87-pal-isr-primer.html (14.10.2006).
87. Moghadam, Assaf (2005): *The Roots of Suicide Terrorism: A multi-casual approach.* Dostopno na http://www.utexas.edu/cola/depts/government/content/events/workshop_papers/moghadam.pdf (1.10.2006).
88. <http://www.mladina.si/dnevnik/54522/> (15.9.2006).

89. Musselman, Anson (2004): *Suicide Terrorism: Theory and Practice*. Dostopno na <http://www.isop.ucla.edu/article.asp?parentid=9651> (20.6.2006).
90. <http://www.ncpa.org/pi/congress/pd091201e.html> (10.3.2006).
91. http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/middle_east/1446003.stm (15.9.2006).
92. http://novice.siol.net/default.aspx?site_id=1&page_id=36&article_id=136060702195838105&cid=109&pgn=2 (25.9.2006).
93. Olson, Gary (2006): *Nationalism, Not Islam, Motivates Most Suicide Terrorists*. Dostopno na <http://www.commondreams.org/views06/0905-21.htm> (14.9.2006).
94. Pape, A., Robert (2006): *Dying to win: why suicide terrorists do it*. Dostopno na <http://peoplesgeography.wordpress.com/2006/08/22/robert-a-pape-dying-to-win-why-suicide-terrorists-do-it/> (15.9.2006).
95. <http://www.politicsnow.co.il/realpic.html> (12.9.2006).
96. http://www.rand.org/pubs/reprints/2006/RAND_RP1214.pdf#search=%22al%20qaida%2Ccharacteristics%22 (20.9.2006).
97. Rashwan, Diaa (2005): *'Two targets, one enemy'*. Dostopno na <http://weekly.ahram.org.eg/2005/746/focus.htm#1> (2.10.2006).
98. <http://www.religije.com/islam.htm> (20.7.2006).
99. <http://www.rotten.com/library/history/terrorist-organizations/egyptian-islamic-jihad> (23.9.2006).
100. http://www.rtv slo.si/modload.php?&c_mod=rnews&op=story&func=read&c_id=27 (1.10.2006).
101. Sabil, Francis (2001): *The Uniqueness of LTTE's Suicide Bomber*. Dostopno na <http://www.ipcs.org/ipcs/kashmirLevel2.jsp?action=showView&kValue=674&subCatID=1022&mod=g> (2.10.2006).
102. <http://www.satp.org/satporgtp/countries/shrilanka/terroristoutfits/Ltte.htm> (24.9.2006).
103. Schweitzer, Yoram (2000): *Suicide Terrorism: Development and Characteristics*. Dostopno na <http://www.ict.org.il/articles/articledet.cfm?articleid=112> (5.3.2005).
104. Schweitzer, Yoram (2001): *Suicide Bombings: The Ultimate Weapon?* Dostopno na <http://www.ict.org.il/articles/articledet.cfm?articleid=373> (5.3.2005).
105. Shaul, Kimhi in Shmuel, Even (2003): *Who are the Palestinian Suicide Terrorists?*. Dostopno na <http://www.tau.ac.il/jcss/sa/v6n2p5Kim.html> (1.10.2006).
106. Shuman, Ellis (2001): *What makes suicide bomber tick?* Dostopno na http://www.israelinsider.com/channels/security/articles/sec_0049.htm (5.3.2005).
107. <http://www.siol.net/dogodki/terorizem> (5.3.2005).

108. Sprinzak, Ehud (2000). »*Rational Fanatics*«. Dostopno na <http://www.tamilnation.org/lte/00rationalfanatics.htm> (1.10.2006).
109. Steinberg, Gerald (2000): *Palestinian Child Sacrifice*. Dostopno na http://www.mfa.gov.il/MFA/MFAArchive/2000_2009/2000/10/Palestinian+Child+Sacrifice-+by+Prof+Gerald+Steinb.htm (13.9.2006).
110. http://terrorismexperts.org/suicide_terrorism04.ppt#5 (10.3.2005).
111. http://terrorismexperts.org/suicide_terrorism04.ppt#16 (10.4.2005).
112. http://terrorismexperts.org/terrorism_research_suicide1.htm (25.9.2005).
113. http://www.ujc.org/content_display.html?ArticleID=154690 (12.10.2006).
114. <http://uk.ask.com/web?o=0&dm=all&qsrc=19&l=dir&q=hezbollah> (15.3.2006).
115. <http://usinfo.state.gov/journals/itps/0806/ijpe/sageman.htm> (20.9.2006).
116. Weinberg, Leonard, Pedahzur, Ami in Perliger, Arie (2003): *Altruism and Fatalism: The Characteristics of Palestinian Suicide Terrorists*. Dostopno na <http://www.comm.cornell.edu/als481/readings/characteristics.pdf#search=%22Suicide%20and%20Life-Threatening%20Behavior%2Cjohnson%20kathryn%22> (15.6.2006).
117. Weiner, Justus (2000): *The use of Palestinian Children in the Al-Aqsa Intifada*. Dostopno na <http://www.jcpa.org/jl/vp441.htm> (4.10.2006).
118. <http://wgordon.web.wesleyan.edu/kamikaze/american/index.htm> (2.10.2006).
119. <http://wgordon.web.wesleyan.edu/kamikaze/japanese/index.htm> (2.10.2006).
120. Wintkates, Jim (2006): *Suicide Terrorism - Martyrdom for Organizational objectives*. Dostopno na <http://www.au.af.mil/au/aunews/Articles/SuicideTerrorismMartyrdomForOrganizationalObjectives.pdf#search=%22Countering%20Suicide%20Terrorism%2C%20February%202000.%22> (5.6.2006).
121. Wyne, Ali (2005): *Suicide Terrorism as Strategy: Case Studies of Hamas and the Kurdistan Workers Party*. Dostopno na <http://www.ccc.nps.navy.mil/si/2005/Jul/wyneJul05.pdf#search=%22Suicide%20Terrorism%20as%20Strategy%3A%20Case%20Studies%20of%20Hamas%20and%20the%20Kurdistan%20Workers%20Part%22> (28.7.2005).
122. Yaghi, Edna (2001): *The making of a suicide bomber*. Dostopno na <http://www.redress.btinternet.co.uk/yaghi17.htm> (5.10.2006).